

Møte fredag den 2. desember 2016 kl. 9

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 25):

1. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen m.m.) (Innst. 80 L (2016–2017), jf. Prop. 105 L (2015–2016))
2. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i retts hjelploven (justering av egenandel og retten til fri sakførsel) (Innst. 98 L (2016–2017), jf. Prop. 14 L (2016–2017))
3. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettsgebyrloven (forskriftshjemmel for justering av rettsgebyret) (Innst. 100 L (2016–2017), jf. Prop. 15 L (2016–2017))
4. Innstilling fra justiskomiteen om Lov om endringer i politiloven (midlertidig bevæpning) (Innst. 81 L (2016–2017), jf. Prop. 107 L (2015–2016))
5. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i bustadoppføringslova mv. (tidspunktet for garantistilleggelse) (Innst. 82 L (2016–2017), jf. Prop. 108 L (2015–2016))
6. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i domstolloven og straffeprosessloven (forhåndsinnkalling til forkynnelse av dom i straffesaker) (Innst. 78 L (2016–2017), jf. Prop. 117 L (2015–2016))
7. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i finnmærksloven (sakskostnader for Utmærksdomstolen) (Innst. 67 L (2016–2017), jf. Prop. 155 L (2015–2016))
8. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø og Ola Elvestuen om innsynsrett i kongehuset (Innst. 83 S (2016–2017), jf. Dokument 8:78 S (2015–2016))
9. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Snorre Serigstad Valen om opphevelse av straffeloven § 184 bokstav a vedrørende krenkelser av representanter for andre stater (Innst. 85 L (2016–2017), jf. Dokument 8:88 L (2015–2016))
10. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om å opprette en personvernkomisjon for justissektoren (Innst. 79 S (2016–2017), jf. Dokument 8:94 S (2015–2016))
11. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om personvern for barn og ungdom (Innst. 70 S (2016–2017), jf. Dokument 8:113 S (2015–2016))
12. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å styrke ordningen med fri retts hjelp (Innst. 74 S (2016–2017), jf. Dokument 8:97 S (2015–2016))
13. Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen om endring i straffeprosessloven om bruk av elektronisk soning (Innst. 75 S (2016–2017), jf. Dokument 8:109 S (2015–2016))
14. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i offentleglova (gjennomføring av endringsdirektivet til vidarebruksdirektivet) (Innst. 86 L (2016–2017), jf. Prop. 111 L (2015–2016))
15. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om sykepermisjon for representanten Sonja Mandt fra og med 2. desember og inntil videre
 - fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Jan Arild Ellingsen i tiden fra og med 5. desember til og med 7. desember for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Washington
 - fra representantene Kenneth Svendsen og Ulf Leirstein om permisjon i tiden fra og med 6. desember til og med 9. desember og fra representanten Anders B. Werp om permisjon i tiden fra og med 6. desember til og med 8. desember – alle for å delta i Parliamentary Intelligence Security Forum i Washington
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Vestfold fylke, Steinar Gullvåg, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget i tiden fra og med 2. desember til og med 5. desember, under representanten Sonja Mandts permisjon, av velferdsgrunner.

Fra første vararepresentant for Nordland fylke, Dagfinn Henrik Olsen, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget mandag 5. desember, under representanten Jan Arild Ellingsens permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
 - For Buskerud fylke: Christopher Wand 6.–8. desember
 - For Nordland fylke: Dagfinn Henrik Olsen 6.–9. desember og Veronica Pedersen Åsheim 5.–7. desember
 - For Vestfold fylke: Hilde Hoff Håkonsen 2.–5. desember og Steinar Gullvåg fra og med 6. desember og inntil videre
 - For Østfold fylke: Håvard Jensen 6.–9. desember

Presidenten: Hilde Hoff Håkonsen er til stede og vil ta sete.

Fra representanten Lene Vågslid foreligger søknad om at den innvilgede permisjon i tiden fra og med 7. november til og med 11. desember forlenges til å gjelde til og med 17. desember.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.

2. Vararepresentanten Lise Wiik vil fortsatt møte i permisjonstiden.

Sak nr. 1 [09:02:26]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen m.m. (Innst. 80 L (2016–2017), jf. Prop. 105 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter. – Det anses vedtatt.

Kari Henriksen (A) [09:03:19] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for et godt og konstruktivt samarbeid. Saken omfatter omorganisering av kriminalomsorgen og diverse endringer i andre lovbestemmelser. Komiteen var imøtekommende, og det ble tid til å gå grundig inn i saken. Takk til hele komiteen for det. Jeg vil også takke fagorganisasjonene som i prosessen har vært svært konstruktive og positive i sine innspill underveis.

Et samfunn kan måles på hvordan det behandler sine fanger. Dette skal Nelson Mandela ha uttalt, og flere filosofer og forfattere har pekt på det samme. Kriminalomsorgen er viktig i en rettsstat.

Arbeiderpartiet vil utvikle kriminalomsorgen og har i inneværende periode fremmet flere forslag om dette. Organiseringen skal støtte opp om og utvikle god kvalitet, fremme samarbeid med andre instanser og pårørende og utvikle et innhold i tjenesten som sikrer at kriminalomsorgen er human i sin straffegjennomføring, rettferdig i sin praksis og forutsigbar og likeverdig i sin grunnmur.

Og dette er rammer Stortinget er invitert til å vedta i dag.

Arbeiderpartiet går grundig til verks når store reformer skal behandles. Som vi gjorde med politireformen, gjorde vi med denne: Vi gjennomførte heldagsmøter i regionene, besøkte fengsler og friomsorgskontor, lyttet til ansatte, innsatte og ledere. En tilbakemelding gikk igjen. Den kom også tydelig fram under høringen: Proposisjonen er et for dårlig utgangspunkt for omorganisering av kriminalomsorgen.

Arbeiderpartiets vurderinger er:

1. Dagens organisasjonsmodell er ikke evaluert. Det er derfor vanskelig å ta stilling til hvor det er svikt, eller konkret hva svikten eventuelt består i.
2. Proposisjonen synliggjør ikke hvordan de foreslåtte endringene underbygger målene.
3. Den foreslåtte omorganiseringen innebærer en flytting av myndighetsnivå fra lokalt til regionalt/sentralt nivå, uten at gevinstene ved dette er godtgjort.
4. De økonomiske beregningene er fraværende. Arbeiderpartiet etterlyste effektiviseringsvurderingene som skal

ligge til grunn for ønsket om reform. Svaret vi fikk, ga ingen svar.

5. Det er ikke redegjort for hva i dagens modell som umuliggjør realisering av målene. Dette kunne en evaluering ha gitt svar på.

Arbeiderpartiet slutter seg til målene i proposisjonen – bortsett fra det som er knyttet til samarbeidsavtalen mellom de borgerlige partiene. Kriminalomsorgen skal samarbeide godt med andre instanser, som politi, Nav og sykehus, det skal være mest mulig sømløs straffegjennomføring for de innsatte, det skal være kvalitet i rehabiliteringen, og pårørende og frivillige skal være aktive deltakere i dette. Meld. St. 37 for 2007–2008 var framtidsrettet og faglig begrunnet og fikk stor tilslutning. Arbeiderpartiet vil videreutvikle den og realisere de forslag om innhold og endringer i straffegjennomføring som vi har fremmet i denne perioden. Disse peker framover og sikrer kvalitet, likebehandling og rettssikkerhet som bærende pilarer for kriminalomsorgen.

For å komme videre ønsker vi å starte med en skikkelig evaluering av dagens organisering. Vi noterte oss at statsråden under spørretimen onsdag sa at han var mer opptatt av resultater enn av prestisje. Vi håper derfor statsråden kan signalisere sin tilslutning til forslaget om evaluering av kriminalomsorgen.

Forståelsen av trepartssamarbeidet er ulikt i regjeringa og i Arbeiderpartiet. Regjeringa har møter og lytter, men ved uenighet gjør den som den vil, som i denne saken.

Vi vil stemme mot bestemmelser som omhandler omorganisering, vi vil stemme for andre forslag i proposisjonen, og vi har et løst forslag sammen med Senterpartiet der Stortinget ber om at det iverksettes en evaluering av kriminalomsorgen, som jeg herved tar opp.

Så må jeg rette opp feil i innstillinga når det gjelder hva vi stemmer for, og hva vi stemmer mot.

Først en liten skrivefeil: I merknaden til Arbeiderpartiet og Senterpartiet på side 6 i innstillinga henvises det til § 58. Der skal det stå § 56.

Arbeiderpartiet vil videre stemme mot § 1, § 20, § 29, § 30, § 58 annet ledd første punktum og § 58 tredje ledd tredje punktum.

Jeg tar herved opp de forslagene til vedtak som Arbeiderpartiet har sammen med Senterpartiet i saken.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Margunn Ebbesen (H) [09:08:23]: Jeg har gjort det store og glemt brillene, så jeg må få litt ekstra tid.

Jeg takker saksordføreren for en god redegjørelse i saken og komiteen for samarbeidet. Jeg takker også for alle de gode innspillene som har kommet utenfra i denne saken.

Som saksordføreren har redegjort for, omhandler dette en omorganisering av kriminalomsorgen – en omorganisering som dessverre ikke støttes av flertallet i komiteen. En kan spørre seg om hvem som best blir ivaretatt når en er imot en proposisjon som denne fra regjeringen.

Forslaget fra regjeringen om omorganisering foreslås for å styrke kvaliteten på det lokale nivået, hvor den domfelte settes i sentrum. Nå har jeg naturlig nok stor tillit til min regjering, men forslaget fra regjeringen bygger på en rapport som Kriminalomsorgsdirektoratet har gjennomført.

Denne rapporten har vært ute til høring, og den modellen som foreslås, har de fleste uttalt seg positivt om.

Det er utfordringer i kriminalomsorgen i dag, og Kriminalomsorgsdirektoratets egne tall viser at de beregner å spare ca. 20 mill. kr med omorganiseringen – penger som er sårt tiltrengt, og som kunne gitt bedre forhold både for innsatte og ikke minst for de ansatte.

Jeg registrerer at det fra flertallets side oppfattes som om dette er en flytting av myndighet fra lokalt til regionalt/sentralt nivå. For meg er dette uforståelig. Når man flytter makt fra regionalt nivå til lokalt nivå, anser i alle fall jeg det som en flytting av myndighet nærmere den innsatte. Jeg mener det er riktig å samle friomsorg og kriminalomsorg i en lokal enhet for å få utnyttet kompetansen og ha en bedre helhetstenkning rundt den straffedømte.

Det som flyttes til sentralt nivå, dvs. til direktoratet, er i hovedsak klagesaksbehandlingen og arbeid med strategi og koordinering. Hvis denne proposisjonen hadde fått flertall, ville den nye organiseringen gitt grunnlag for en mer tydelig ansvars- og oppgavefordeling. Målet er å få en mer ensartet praksis i fengslene, og modellen vil gi større likhet i håndteringen av praksis og rutiner – og ikke minst i forståelsen av regelverket. I dag er det mange små enheter som ikke har egne jurister til å behandle enkeltsaker. I den nye modellen vil lokalt nivå ha juridisk kompetanse siden enhetene blir større. Det bidrar til en styrket rettsikkerhet for innsatte i norske fengsler.

Ikke minst mener jeg at fokusering på den innsatte bør ha størst prioritet. Når friomsorg og fengsel blir koblet i lag på en mer formalisert måte, vil de ansatte fra fengsel og friomsorg, med sine ulike fagkompetanser, klare å se den innsatte i et større helhetsbilde. Det er det lokale leddet som har ansvaret for straffegjennomføringen, men også for å klargjøre den innsatte til et liv etter endt soning.

Både Kriminalomsorgens Yrkesforbund og Retretten var tydelig i sine høringsuttalelser om at dette forslaget er riktig og nødvendig. Ja, tidligere innsatte Michael Mateos fra Retretten sa det så godt: Få bort regionene – de har ingenting med de straffedømte å gjøre.

Ellers blir regjeringen kritisert fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet for at det skjer en sentralisering av arbeidsplasser. Hvor i alle dager er de politikerne i dag? Av de 100 stillingene som er på regionkontorene i dag, vil 60 stillinger bli flyttet ut til de nye, lokale enhetene. For Nord-Norges del er det fem stillinger som flyttes fra sør til Bodø, og fem til Tromsø. Det betyr kanskje ikke så mye?

Vi ser at norsk kriminalomsorg på mange områder er tynnslett. Vi har et stort vedlikeholdsetterslep i norske fengsler, og vi hører stadig om økt antall voldsepisoder blant innsatte og ansatte. Regjeringen gjør mye både ved å renovere og bygge nye fengsler og ved å bedre forholdene i kriminalomsorgen mest mulig. Men her har regjeringen kommet med et konkret forslag til forbedring av norsk kriminalomsorg, og siden vi ikke får flertall, er vi dessverre tilbake til start i denne saken.

Videre tar jeg opp mindretallsforslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet i denne saken.

Presidenten: Representanten Margunn Ebbesen har tatt opp de forslagene hun refererte til, helt uten briller. Det gikk fint.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [09:13:15]: Jeg stiller også uten briller for sikkerhets skyld – bare så det er sagt – og uten manus.

Politikk handler om å sette seg politiske mål og å oppnå de samme målene. Dagens regjering hadde som en av sine viktigste ting å bekjempe soningskøen – soningskøen har vært et gjennomgående problem i Norge over lang, lang tid – og det har man gjort ved å tenke utradisjonelt, se på nye måter å gjøre ting på, og man har faktisk også lyktes med å skape nye muligheter, nye løsninger. Å stå i soningskø er antakeligvis en av de mest slitsomme tingene som er. En person som har begått kriminalitet, ønsker å gjøre opp for seg, bli ferdig og å komme videre. Det berører familien hans – eller hennes for den saks skyld – til de grader, men kanskje aller mest berører det ofrene for kriminalitet. Derfor har regjeringen bekjempet soningskøen og gjort noe med den, slik at den i dag i praksis regnes som null. Det vitner om handlekraft.

For å fortsette i den retningen er man også nødt til å gjøre andre organisatoriske grep. Den proposisjonen som ligger til behandling i dag, er nettopp et sånt grep. Man ønsker å flytte ting nærmere de innsatte, og jeg synes det er betimelig fra denne talerstolen å skryte av de som jobber i norske fengsel, de som jobber i kriminalomsorgen, de som til daglig stiller opp og søker å bidra, slik at de straffedømte kommer ut av et liv i kriminalitet og tilbake til hverdagen og blir gode skattebetalere, slik som oss. Det ville vært supert.

Men igjen: Man må tørre å gjøre ting, og det gjør regjeringen nå. Ved nettopp å flytte ressursene fra regionalt nivå til de lokale fengslene kan man bli mer «hands-on» – bokstavelig talt. Når man i tillegg, som den foregående representanten sa, flytter stillinger fra sør til nord, må det bli bra – det kan ikke være tvil om det.

Men igjen: Politikk handler om å gjøre endringer fordi man mener at det skal være formålstjenlig og tjene totaliteten i det. Så kan man godt være tilbakeholden og si at ting går for fort, det skjer for brått, man har ikke godt nok grunnlag for det, men i mine øyne handler politikk om handlekraft, handlekraft til å utfordre, handlekraft til å være tydelig på målene man har satt seg. Det gjør regjeringen i denne saken, og det bør støttes, og i så måte synes jeg det er leit at flertallet velger å gå en annen vei.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [09:15:45]: Jeg skal i starten innrømme at jeg synes dette har vært en krevende sak, og saken har tatt lang tid. Derfor har vi også brukt mye tid og hatt drøftinger og mange samtaler om saken. Den startet egentlig med fjorårets budsjett, der vi etter mye motstand mot omorganiseringen valgte å skrive merknader inn i budsjettet som viste seg å ha flertall i Stortinget etterpå, om motstand mot en endring fra trenivå- til tonivåmodell.

Da vi likevel så at proposisjonen ble fremmet, skal jeg være den første til å si at jeg har registrert at det har vært en endring i saken og i argumentasjonen til regjeringa, for da en startet med saken, opplevde vi at poenget var innsparing og effektivitet og en del av regjeringas ønske om å avbyråkratisere. Nå fokuserer en tydeligere på bedre kriminalomsorg og en bedre straffegjennomføring, og det tror jeg også er ønsket fra regjeringspartiene.

Vi gikk tungt inn i saken og brukte god tid, men høringen i komiteen viste at det fortsatt er stor motstand mot forslaget. For Kristelig Folkeparti er det flere ting som har vært avgjørende for at vi landet på å gå imot. For det første mener vi at dagens trenivåmodell fungerer godt, det produserer effektivt, det tas raskere avgjørelse, og derfor mener vi at det kan videreføres. For det andre burde man når man skal gjøre en slik type endring, slik saksordføreren også sa, i hvert fall ha evaluert det for å få slått fast om dagens modell ikke fungerer. For hvorfor skal en fikse på noe som fungerer godt i dag?

Vi er også skeptiske til opprettelse av 14 nye enheter med, som det er sagt, minimum 7 ansatte. Vi frykter at konsekvensene av det kan være at det fort eser ut, at det blir flere ansatte i de enhetene, istedenfor at en bruker de ansatte på å være i kontakt med de innsatte og bidra til rehabilitering. Vi mener også at den sømløsheten som regjeringa legger opp til, samordningen mellom de ulike fengslene, mellom fengsel og friomsorg, er fullt mulig innenfor dagens modell, og derfor vil jeg oppfordre regjeringa til å jobbe videre med de tankene for å styrke det samarbeidet som må fungere godt.

Derfor har vi landet som vi har gjort, men jeg ser i innstillinga at når det gjelder III, om lov om gjennomføring av straff, står vi inne på å støtte en fjerning av § 29 tredje ledd fjerde punktum og endring i § 58 annet ledd første punktum og i § 58 tredje ledd tredje punktum. Slik jeg oppfatter de endringene, vil de også berøre omorganiseringen, som vi jo går imot, så vi kommer til å stemme mot endring i de to paragrafene. Arbeiderpartiet sier at det også foreligger et løst forslag, som jeg synes høres fornuftig ut, nemlig om å ta den evalueringen som vi etterlyser. Hvis det er ting som kan forbedres, er vi selvsagt for å se på det, og vi kommer også til å støtte det forslaget.

Jenny Klinge (Sp) [09:19:39]: Vi i Senterpartiet er opptekne av at folk i heile landet skal ha tilgang til gode offentlege tenester, og vi trur ikkje på same vis som regjeringsspartia at sentralisering er løysinga på omtrent alle reelle eller påståtte problem. Framlegget frå regjeringa om omorganisering av kriminalomsorga viser nok ein gong at dei liker å sentralisere for sentraliseringa si eiga skuld. Dei har i denne saka til liks med mange andre saker først konkludert med at noko må slåast saman, og så har dei prøvd å finne argumenta i etterkant. Slik kan vi ikkje ha det, og eg er glad for at fleirtalet i justiskomiteen er einig i at framlegget om omorganisering av kriminalomsorga er så svakt grunngeve at det må forkastast.

Siste omfattande reform i kriminalomsorga var i 2001, da det vart oppretta regionar. Før dette var kriminalomsorga organisert i to ledd: departementsavdelinga i Justisdepartementet og det lokale nivået. Dette var kjent som ein tungrodd og uheldig modell, som førte til at saksbehandlinda tok lang tid. Det at det vart oppretta regionar, vart vurdert som sær s vellykka, og i 2013 vart oppgåvene til departementsavdelinga flytta over til eit eige kriminalomsorgsdirektorat.

No vil regjeringa nok ein gong endre strukturen til to nivå. Dette gjer dei trass i at eit tydeleg stortingsfleirtal seinast sist haust gjorde det klart at dagens ordning fungerer godt, og trass i at fagforeiningar og tilsette har vore sterkt kritiske til framlegget.

Regjeringa peikar på at einingsmodellen som dei sjølv ønskjer, var den føretrekte også mellom høyringsinstansane. Ja, det stemmer det. Høyringsinstansane fekk trass alt ikkje teke stilling til dagens modell, men måtte velje mellom to nye modellar. Fleire høyringsinstansar gjorde det klart at dei sakna ei evaluering av dagens modell, men ei slik evaluering har ikkje regjeringa funne det nødvendig å gjennomføre når dei har arbeidd med det nye sentraliseringsprosjektet sitt.

Viss vi skal betre kvaliteten i kriminalomsorga – noko som burde vere første prioritet – er det etter mi meining heilt grunnleggjande å kjenne til styrkar og svakheiter ved den eksisterande modellen. Det å presentere ein omorganiseringsplan utan ein gong å ha evaluert dagens modell gjer det tydeleg at framlegget frå regjeringa ikkje først og fremst er meint å bøte på eventuelle manglar eller byggje vidare på det som fungerer godt i dag. Når dette ikkje er målet, er det vanskeleg å tru at det på magisk vis skal bli resultatet.

Eg ønskjer ikkje nok ein topptung etat i Noreg. Vi veit at dette fører med seg større byråkrati og større avstand mellom leiinga og dei tilsette som utfører oppgåvene i førstelina, så vel som andre stordriftsulempar. Einingsmodellen vart i proposisjonen omtalt som ein reindyrka tonivåmodell, men det ser meir ut til at ein i staden definerer bort regionane. Ved å slå saman leiinga for fengsla og friomsorga i 14 einingsadministrasjonar vil ein i praksis opprette «mini-regionar», sjølv om regjeringa ikkje bruker dette namnet sjølv. Det er verdt å merke seg det LO sa i høyringa. Dei sa at i praksis er det det lokale nivået som blir lagt ned, og ikkje det regionale.

Fagforeiningane gjorde det tydeleg at omorganiseringa ville føre til sentralisering og til meir byråkrati. Dei viste til at direktoratet i ny gevinstrealiseringsplan om organiseringa av kriminalomsorga frå den 16. mars i år seier at einingsnivået i sum vil ha minst like mange tilsette som det regionale nivået vi har i dag. I tillegg skal direktoratet vekse med 38 årsverk – det blir også nemnt 40 – for å kunne forvalte einingsmodellen. Det vart òg peikt på at den nye modellen vil skape større avstand mellom dei som fattar vedtak, og dei som utfører vedtaka. Synleg og nær leiing vil vere fråverande. Den tiltenkte ressursparinga, som er grunnlaget for omorganiseringa, er heller ikkje reell.

Det er altså fleire grunnar til at eg meiner at det ikkje er behov for ei omfattande omorganisering av kriminalomsorga i Noreg. Omorganiseringa krev både menneskelege og økonomiske ressursar. Fengsla er sterkt underbemanna på grunn av dårleg økonomi, noko som går ut over sikkerheita til dei tilsette, som stadig opplever meir vald og truslar frå dei innsette. Det vi må bruke ressursar på, er ikkje nok ei unødvendig strukturreform.

Senterpartiet vil varsle at vi også kjem til å støtte – eller vi står bak, saman med Arbeidarpartiet – framlegget om å sjå på og evaluere kriminalomsorga. Det er ikkje fordi vi ønskjer å gå inn for ei omorganisering, men for å sjå på korleis ein kan styrkje og utvikle dagens modell. Vi treng å styrkje den gode kriminalomsorga vi har, og sørgje for at dei tilsette i fengsla blir tryggare på jobb. Ikkje minst må vi leggje til rette for at dei tilsette kan gje eit godt tilbod i fengsla i tråd med dei politisk vedtekte måla for straffegjennomføringa. Senterpartiet går imot framlegget frå regjeringa og håpar fleirtalet på Stortinget ikkje har snudd det siste året.

Iselin Nybø (V) [09:24:37]: I likhet med representanten Ellingsen har jeg lyst til å gi honnør til de ansatte i kriminalomsorgen, som hver eneste dag går på jobb og gjør en virkelig stor og god innsats for de innsatte. Noe av det kjekkeste med å reise rundt og besøke ulike fengsler er at en ser ansatte som brenner for den jobben de gjør, og som har omsorg og føler ansvar for de innsatte, slik at de kan komme ut av fengslet og være fungerende og gode borgere.

Dette er en sak som har vært krevende, og det er en sak som har pågått lenge. Jeg har stor forståelse for de ansatte i kriminalomsorgen, som nå sier at vi må få en beslutning, for hele tiden å leve under et omorganiseringspress og en usikkerhet rundt organiseringen er ganske krevende i hverdagen. Så jeg er glad for at vi nå får denne saken, og at den iallfall blir avgjort, selv om alle ikke synes det ender slik de hadde håpet. Men de tilbakemeldingene vi får, er delte, og det er en av de tingene som er krevende med denne saken. Jeg har ikke problemer med å forstå intensjonen til statsråden, og jeg betviler ikke at statsråden ønsker denne organiseringen fordi han mener det er det beste for kriminalomsorgen. Samtidig får vi ganske tydelige tilbakemeldinger fra de ansatte, som stiller seg litt uforstående til denne tonivåmodellen, fordi de opplever at det fungerer godt i dag, og fordi de ikke føler at det er godtgjort at det vil bli mer effektivt, mindre byråkrati, og at de fortsatt skal ha den korte veien til beslutningene hvis vi foretar en omorganisering.

Det som har vært avgjørende for oss når vi har vurdert denne saken, er åpenbart også alle de tilbakemeldingene vi har fått, men først og fremst at vi ikke ser noen overveien- de grunn til å foreta denne omorganiseringen. Flere har vært inne på at det ikke har vært evaluert. Jeg vet ikke om jeg vil si at det ikke har vært evaluert, men det er iallfall ganske tydelig at man ikke opplever de evalueringene som har vært, som grundige nok, i den forstand at man ikke har sett på hvorvidt de tingene man ønsker å oppnå, også kan oppnås gjennom dagens organisering.

Jeg vil si at det har vært en krevende og vanskelig sak, men vi har iallfall landet på at vi ikke ønsker å støtte omorganiseringen. Det vil innebære at vi i likhet med Kristelig Folkeparti ikke kommer til å stemme for komiteens innstilling når det gjelder III, § 29 tredje ledd fjerde punktum, som går på at det oppheves, eller for § 58 andre ledd første punktum og § 58 tredje ledd tredje punktum.

Når det gjelder det løse forslaget, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, synes jeg det ser ut til å være et godt forslag, ikke nødvendigvis fordi man ønsker en omorganisering, men fordi det uansett kan være behov for å evaluere ordentlig og se på mulighetene som ligger innenfor dagens modell. Og skulle det være betydelige svakheter i den, vil vel også en evaluering kunne vise det.

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:28:22]: Kriminalomsorga er ein svært viktig og ofte undervurdert institusjon i samfunnet vårt. Ho er veldig viktig for dei som har utført kriminalitet, for deira moglegheit til å gjere opp for seg, gå vidare og kome tilbake igjen til samfunnet. Men det er likevel grunn til å vektleggje at det kanskje først og fremst er ein viktig institusjon for samfunnet. Eit samfunn som klarer å forebygge framtidig kriminalitet hos dei som har vore innsette ein gong, som klarer å ta i bruk deira menneskelege ressursar til konstruktive og positive ting,

vil ha store moglegheiter til å vere eit betre samfunn enn eit samfunn som ikkje får til det. Det er difor det å ha ei god kriminalitetsomsorg er eit viktig kvalitetstrekk ved samfunnet.

SV er meir enn villig til å sjå på om måten vi organiserer kriminalomsorga på, kan gjerast betre enn i dag. Når eg har gått inn i materialet og denne saka, konkluderer vi for vår del frå SVs side med at vi vil stemme imot omorganiseringa, basert på ein serie grunnar. Den viktigaste og mest sentrale grunnen er at vi ikkje kan sjå at det er gjennomført ei ny og grundig ekstern evaluering, ei vurdering av svakheitene ved den modellen vi har i dag, og ein tilsvarende grundig gjennomgang og kvalitetssikring av eventuelle fordelar ved omorganiseringa som vert føreslått.

Det å omorganisere ein etat er å utsetje han for betydelege endringar, der ein over ukjend tid sannsynlegvis vil pådra seg ekstra kostnader, større utfordringar, kompetansebehov osv. – før ein kan hente ut gevinstane. Mi erfaring er i alle fall at ein skal kjenne seg veldig overbevist om problema ved den modellen ein har, og gevinstane ved den ein foreslår, før ein set dette i gang. Og vi kan ikkje sjå at dette er grundig og godt nok gjort greie for i dette arbeidet. Difor kjem vi òg til å støtte det eg oppfattar som eit konstruktivt forslag i salen no frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet, forslag nr. 5, om å gjennomføre ei grundig evaluering.

Så er det jo òg slik at når ein flyttar myndighetsnivå frå lokalt til sentralt, kan det føre til større avstand mellom leiinga og dei tilsette, og ein kan ikkje sjå bort frå at det vil føre til det motsette av det som her er hensikta, nemleg meir byråkrati.

Vi er òg bekymra for at den organisasjonsmodellen som er føreslått, kan svekkje friomsorga og det sosialfaglege arbeidet. På grunn av den omorganiseringa, den tonivåmodellen, der regionar har fungert kontrollerande, er det òg kontrollmekanismar som no ville vortne overlatne til lokalt nivå, og dei skal melde oppover til direktoratet. Eg vil seie at det i alle fall ikkje er ei styrking av rettsikkerheits- sida ved det.

Min reaksjon på det anslåtte innsparingsbehovet på 20 mill. kr er at dette ikkje er ei veldig stor potensiell innsparing, så ein bør i alle fall vere veldig trygg på at det er gjort godt greie for. Erfaringa viser at ved omorganiseringar må ein ta høgde for ei betydeleg usikkerheit, og eg synest ikkje det er gjort godt nok greie for kor ein hentar dei innsparingane i den føreslåtte modellen.

Difor kjem vi altså til å gå imot forslaget, vi òg. Vi vil vidare støtte I–IV, bortsett frå at vi vil stemme mot straffegjennomføringslova III § 1 nytt andre ledd, § 20 nytt andre ledd, § 30 tredje ledd nytt tredje punktum og § 58 andre ledd første punktum og § 58 tredje ledd tredje punktum.

Statsråd Anders Anundsen [09:32:52]: Jeg vil også få lov til å benytte anledningen til å takke både komiteen og saksordføreren for å ha gjennomført et omfattende arbeid i en svært viktig sak, selv om jeg oppriktig er litt trist over konklusjonen til flertallet, for etter min oppfatning er det først og fremst de innsatte og de ansatte som rammes av at vi ikke får til det kvalitetsløftet som denne reformen etter mitt syn faktisk ville være.

Det er flere som har sagt at behovet for omorganisering ikke er sannsynliggjort, og at det er sterk motstand blant de ansatte. Jeg har lyst til å understreke at det har vært en

omfattende prosess både i kriminalomsorgen selv og i departementet for å komme til de konklusjonene vi har kommet til, og det er ikke riktig at de ansatte er imot. Riktignok er det én ansattorganisasjon som er imot, og det er en annen ansattorganisasjon som er for. Så det bildet er betydelig mer nyansert enn det en kanskje kan få inntrykk av nå. I tillegg er det gjennomført en ekstern evaluering under den rød-grønne regjeringen i 2008, som pekte på en del av de utfordringene som trenivåmodellen faktisk medfører. Da ble det fokusert særlig på de utfordringene det ga knyttet til rettssikkerhet og enhetlig praksis på tvers av regionene. Dette handler bl.a. om klagebehandling og enhetlig praktisering av innsattes rettigheter, og det mener jeg det er grunn til å være oppmerksom på. For i tillegg til kvalitet og likebehandling skal rettssikkerhet være en bærende pilar for den kriminalomsorgen vi har, og organiseringen bør støtte så godt opp om dette som mulig.

Jeg mener at den reformen vi har fremmet forslag om, er en slags vinn-vinn-situasjon ved at den klarer å få en mer effektiv organisering som faktisk bringer ledelsen nærmere fengslene, ikke lenger unna, for man fjerner et mellomledd, man fjerner regionen, så man får en mer direkte styringsdialog mellom Kriminalomsorgsdirektoratet og fengselsenheterne. Så jeg synes det er en litt underlig argumentasjon knyttet til at en frykter større avstand. Intenjonen er faktisk det motsatte.

I tillegg er det i innstillingen fra flertallets side laget et poeng om at dette vil være en sentralisering. Vi oppfatter det ikke sånn, vi oppfatter det helt motsatt – det er om lag 100 årsverk som skal fordeles, hvorav 60 vil gå ut til enhetene, mens ca. 40 vil gå til å håndtere den sentrale, strategiske oppfølgingen og klagebehandlingen. Det å flytte ressursbruk fra regionen til lokale enheter tror jeg neppe kan være en sentralisering. Så er det et spørsmål i hvor stor grad det er sentralisering når det skal flyttes 40 årsverk til Kriminalomsorgsdirektoratet, KDI. Jeg mener det ikke er en sentraliseringsreform, men registrerer at vi er uenige om det.

Jeg er enig med komiteen når den viser til kriminalomsorgen i Danmark. Det henvises det til også i proposisjonen. Der ble det i 2014 opprettet en tonivåmodell som skulle gi felles ledelse og administrasjon for sammenslåtte fengsler og friomsorgskontorer. Direktoratet for kriminalomsorgen er klageinstans og direkte styringslinje til lokalnivået. Det er tilnærmet lik den modellen som regjeringen foreslår i denne proposisjonen.

Det er etter min oppfatning viktig å ruste kriminalomsorgen for å møte de utfordringene vi nå står oppe i. Det er f.eks. en situasjon der soningsprogresjon er en utfordring. Det er en utfordring knyttet til rommet for f.eks. programvirksomhet og annen virksomhet i kriminalomsorgen. Det har komiteen vært opptatt av svært lenge. Denne reformen ville bidratt til både å styrke innholdet fordi det frigjøres ressurser, og til å få en mer enhetlig og god praktisering og gjennomføring av soningen.

Jeg er litt forundret over komiteens konklusjon, men forstår også at en har en slags naturlig motstand mot endring. Det er ikke uvanlig, derfor er jeg veldig glad for det jeg opplever som et veldig konstruktivt forslag fra Arbeiderpartiet i salen i dag, der de ber om at en skal få en ny evaluering og gjennomgang. Det åpner i hvert fall for at en ikke legger dette i skuffen, men at en vil ha et bedre grunnlag som en kan gå videre på. Det opplever jeg som en

konstruktiv og god tilnærming. Det er bra, og det vil kunne gi grunnlag for at en kan komme tilbake til Stortinget på et senere tidspunkt med oppfølgingen av en slik evaluering.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taleid på inntil 3 minutter.

Margunn Ebbesen (H) [09:38:03]: Jeg trodde det var replikker til ministeren, men det var tydeligvis ikke det.

Jeg ønsker egentlig bare å gi en stemmeforklaring til forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Høyre og Fremskrittspartiet ønsker å støtte forslaget, vi synes det er et godt og konstruktivt forslag for eventuelt å se på saken etter en evaluering.

Men jeg kan ikke dy meg helt med hensyn til at vi snakket om distriktspolitikk og sentralisering. Her er det faktisk ti stillinger som kommer til Nord-Norge. I mange andre sammenhenger blir Nord-Norge omtalt som et distrikt, men her er vi tydeligvis ikke et distrikt, og vi kunne fått ti nye stillinger til Nord-Norge.

Hadia Tajik (A) [09:39:00] (komiteens leder): Dette forslaget fra Høgre–Framstegsparti-regjeringa om omorganisering av kriminalomsorga svarer på eit spørsmål som ingen har stilt. Dei spørsmåla som derimot har vorte stilt når det gjeld kriminalomsorga, er korleis dei kan sikrast nok pengar til at dei kan ha ei forsvarleg drift. Det spørsmålet har regjeringa ikkje svart på. Dei har redusert midlane til kriminalomsorga. Arbeidarpartiet har i sitt alternative budsjett foreslått meir pengar for å sikra betre kvalitet og meir innhald i arbeidet.

Det andre spørsmålet som òg har vorte stilt i forbindelse med arbeidet i kriminalomsorga, særleg frå dei tilsette sjølv, er korleis dei kan sikra eit godt nok innhald i straffegjennomføringa, korleis dei kan gjennomføra det som står i St.meld. 37 for 2007–2008, som den førre regjeringa la fram, og som det var brei tilslutning til i Stortinget. Det har Arbeidarpartiet følgd opp med representantforslag i denne salen, som har vorte nedstemt.

Eit tredje spørsmål som har vorte reist frå kriminalomsorga, er korleis dei kan sikra fleire faglærte tilsette til straffegjennomføring. Det har denne regjeringa ikkje svart på, dei har ikkje sikra dei nok pengar, ikkje sikra dei nok ramar og ikkje sikra dei moglegheitene for at dei kan ha fleire faglærte tilsette. Det har Arbeidarpartiet følgd opp med representantforslag i denne salen.

Eit fjerde spørsmål som har vorte reist gjentekne gonger, ikkje minst i den offentlege debatten, er korleis dei som er tilsett i kriminalomsorga, kan sikrast og vernast mot truslar og vald i sin kvardag. Dei har bedt om å få tenestenummer, slik at dei kan få i alle fall eit lite vern i den krevjande kvardagen som dei står i. Det har så langt denne regjeringa avvist – Arbeidarpartiet er for. Med andre ord svarer Høgre–Framstegsparti-regjeringa på spørsmål som ikkje er stilt, ved å foreslå ei omorganisering som ikkje er ønskt, ikkje er godt nok forankra, ikkje er godt nok gjennomarbeidd. Dei svarer altså ikkje på dei sentrale spørsmåla for kriminalomsorga sine behov, sånn at straffegjennomføringa faktisk kan føra til at folk som gjer kriminelle handlingar, hamnar i fengsel eller må gjennomføra straff, er mindre kriminelle når dei kjem ut i den andre enden, enn det dei var då dei fyrst vart dømde.

Kari Henriksen (A) [09:41:29]: Det gikk litt fort for en stakkars sørlending da det var anledning til å ta replikk, så jeg trykket på feil knapp. Men jeg vil komme med replikken her, så kan statsråden velge om han vil svare på den eller ikke.

Justisministeren har til nå kuttet 68 mill. kr i etaten, kutt som er et resultat av samarbeidsavtalen for å effektivisere offentlig sektor og redusere antall byråkrater. Det siste kan vi ha moro med, men det er faktisk ganske alvorlig. Ministeren følger ikke med på konsekvensene kuttene gir, men vi vet at volds- og trusselbildet er økende, at programmer fjernes, og at rehabilitering blir vanskelig. St.meld. nr. 37 for 2007–2008 smuldrer opp, og ministerens uttalelse om at han står bak den, står ikke lenger til troende.

Regjeringa tar kriminalomsorgen i feil retning. Arbeiderpartiet har i sine årlige budsjetter lagt inn penger til driftsmidler, men er blitt nedstemt av regjeringspartiene.

I denne reformen anslår ministeren at han kan spare ytterligere 20–30 mill. kr over noen år. Når er nok nok, og hvor mye er ministeren villig til å kutte? Finnes det en smertegrense, og hvor ligger den, i så fall?

Noe av begrunnelsen for omorganisering er knyttet opp til samarbeidsavtalen om å effektivisere offentlig sektor. Nå er det jo litt usikkert hva slags verdi samarbeidsavtalen har i dag, men i proposisjonen er det vist til dette. For å effektivisere kriminalomsorgen har regjeringa innført en avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, men ingen vet om den virker. Jeg refererer fra svar statsråden har gitt: Reformen følges imidlertid ikke opp av et system for rapportering, og vi kan ikke slå fast de direkte effektene av de gjennomførte tiltakene.

I perioden 2014–2015 er kuttet på 68 mill. kr.

Så til representantene fra Nord-Norge: Hvis de er opptatt av stillinger, er det frie driftsmidler som er årsaken til at det er vanskelig på stillingsfronten.

Jeg vil også knytte noen kommentarer til behovet for bred oppslutning om viktige reformer. Statsråden har selv pekt på dette som en viktig reform, men vi registrerer at i saken om å legge fengselsplasser til Nederland trakk Venstre seg, i arbeidet med politireformen på Stortinget trakk Kristelig Folkeparti seg, og i arbeidet med denne reformen har altså ikke ministeren støtte fra noe parti.

Erfaringen vi har med ministerens økonomihåndtering, er at han nå leier inn eksterne konsulenter for å se hvor midlene i politiet går. Vi har etterspurt grundig de økonomiske beregningene i denne saken, men vi har ikke fått tilfredsstillende svar. Det er også en av årsakene til at vi går imot denne omorganiseringen.

Statsråd Anders Anundsen [09:44:37]: Først til siste taler: Når det gjelder reformer, er det faktisk slik at Nederland-reformen har fått et tilfredsstillende flertall i denne sal, nærpolitireformen er et av de bredeste politiske samarbeidene som er gjort i denne sal i denne perioden. Så jeg synes det er en litt underlig tilnærming. Arbeiderpartiet er også med på nærpolitireformen, hvilket jeg synes er veldig konstruktivt og bra.

Men det er jo ikke sann at en skal avlyse egen politikk. Dette er et arbeid som har pågått lenge. Det er et arbeid som kriminalomsorgen selv har ment har vært veldig viktig og riktig for å videreutvikle kriminalomsorgen til ikke bare å bli mer effektiv, men holde den kvaliteten som kri-

minalomsorgen ønsker å holde. Så dette er en reform som virkelig har god oppslutning i store deler av kriminalomsorgen, selv om det forsøkes skapt et inntrykk av noe annet.

Når det gjelder kutt i kriminalomsorgen, tror jeg nok at jeg anbefaler representanten Henriksen å ta en titt i budsjettene for de siste tre årene, hvor kriminalomsorgen er dramatisk styrket i forhold til det den var i Arbeiderpartiets regjeringssperiode. Men kriminalomsorgen blir også utsatt for effektiviseringskrav, på samme måte som alle andre deler av offentlig sektor, gjennom ABE-reformen. Den utgjør i utgangspunktet 0,5 pst. Det tror jeg de fleste vil se på som et relativt moderat effektiviseringskrav, generelt sett. Men det er naturligvis viktig at en da klarer å ta det ut i effektivisering, slik at det ikke blir kutt.

Så sier representanten Tajik at denne reformen eller denne proposisjonen svarer på et spørsmål som aldri er blitt stilt. Det synes jeg er en litt underlig tilnærming, for Tajik var vel en del av regjeringsapparatet under den rød-grønne regjeringen. De stilte faktisk det spørsmålet allerede i 2006. Det kom en evalueringsrapport allerede i 2008, som den rød-grønne regjeringen riktignok ikke fulgte opp, men det betyr jo ikke det samme som at spørsmålet ikke er blitt stilt. Dialogen og diskusjonene rundt utviklingen og forbedringen av kriminalomsorgen er vel en løpende diskusjon som vi alle bør bidra til, uten at en må vente på at noen skal stille et spørsmål til om akkurat det samme. Jeg synes det er en litt underlig tilnærming fra justiskomiteens leder til dette, for det var faktisk den rød-grønne regjeringen som stilte dette spørsmålet først. Så valgte de ikke å gå videre med det, og det er en helt ryddig og grei prioritering. Men vi mener at dette er en reform som vil styrke kriminalomsorgen og friomsorgen, bedre ressursutnyttelsen, bedre soningsprogresjonsmulighetene og samarbeidet mellom det som i dag er kriminalomsorgen og friomsorgen.

Jeg tør minne om at det er det nederste nivået som nå er det eneste nivået som ikke administrativt er knyttet sammen. Nå er det knyttet sammen på nasjonalt nivå, det er knyttet sammen på regionalt nivå, og det ville vært helt naturlig å følge det opp også på lokalt nivå, men det får vi heller komme tilbake til.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [09:47:51]: Dette er mitt ellefte år som medlem av justiskomiteen, og jeg tror, med all mulig respekt, at jeg har til gode å høre at noen foregående regjeringer har sagt at man har levert 100 pst. når det gjelder ønskene innenfor hver sektor, det være seg justis-sektoren eller andre sektorer.

Jeg hadde gleden av å besøke norske fengsler mens henholdsvis Odd Einar Dørum og Knut Storberget var justisministre. Også da slet man med å få nok bevilgninger til å gjøre alt man ønsket seg – man har kanskje større politiske ambisjoner enn det man greier å få gjennomslag for, både i egen regjering og i dette huset – men da handlet det om prioritering. La meg si som min gode venn og tidligere justisminister Knut Storberget sa: Det skal godt gjøres å bli gjenvalgt til Stortinget ved ensidig å satse på kriminalomsorgen. Det er et viktig felt, men om det er det viktigste når kampen står om de store kronene, er jeg i tvil om. Samtidig er det ikke tvil om at det er det viktigste for de innsatte, for deres pårørende og for dem som jobber i kriminalomsorgen, og det skal man ikke undervurdere.

Derfor oppfatter jeg noe av den vinklingen som har vært fremmet her i dag fra opposisjonens side, som negativ, fordi man heller stopper opp en endring som regjeringen mener vil føre til at man får bedre saksbehandling nærmere den innsatte, og på den måten forhåpentligvis kan gjøre hverdagen bedre, og at det kan føre til et kriminalfritt liv etterpå. Det er ambisjonen til regjeringen, det er ambisjonen vår, og jeg forutsetter at det også er Stortingets ambisjon.

Så kan vi selvfølgelig krangle om detaljene i dette, men jeg synes enkelte av de spørsmålene som har vært stilt, blir smålige, og de faller på sin egen urimelighet. Jeg oppfatter det slik at fokuset til Stortinget er å gjøre så godt man kan for å hjelpe den enkelte. Vi kan angripe vinklingen av det, men igjen: Man bør ha såpass selvrespekt og respekt for hverandre at man kan være uenig om noen av målene, men fokuset må likevel være det viktigste, at vi ønsker at folk skal slutte med et liv i kriminalitet og komme tilbake som gode skattebetalere. Greier vi det, gjør vi jobben vår bedre, og vi hjelper folk til å gjøre det samme.

Vi kan selvfølgelig si at dette på en måte bare er en detalj, men det er ikke det. Hvis man kan komme nærmere de innsatte, hvis man i større grad kan imøtekomme deres hverdag og deres utfordringer, gjør vi noe med hverdagen og kan kanskje også bidra til at de kommer ut av det.

Hvis det er noe denne regjeringen i hvert fall har gjort som den foregående regjeringen ikke har gjort, så er det å ha gjort en innsats for de svakeste av de svake i norske fengsler. Man har sannsynligvis sett innslagene fra Ila, kanskje den tøffeste og vanskeligste avdelingen vi har i Norge. Der har denne regjeringen gjort ting som aldri har vært gjort før. Hvis ikke det handler om å bry seg, hvis ikke det handler om å ta vare på de svakeste av de svake i norske fengsler, gjør ingenting det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [09:50:52]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettshjelploven (justering av egenandel og retten til fri sakførsel (Innst. 98 L (2016–2017), jf. Prop. 14 L (2016–2017))

Kari Henriksen (A) [09:51:23] (ordfører for saken): En samstemt komité går inn for forslag til endringer i rettshjelploven når det gjelder å heve taket for egenandelen ved fri sakførsel fra fem til åtte ganger salærsatsen, og å unnta saker om felleseieskifte mellom ektefeller og økonomisk oppgjør etter husstandsfellesskapsloven som prioritert sakstype på sakførselsstadiet.

Arbeiderpartiet mener at fri rettshjelpsordning er viktig. Den gir flere tilgang til å få rett, ikke bare ha rett. Den gjør rettsstaten til ikke bare et prinsipp, men en virkelighet for flere. Ideelt mener vi det kan være behov for en større gjennomgang, der man ser på både hvem som kan motta, hvilke terskler det skal være, og hvilke saksområder som skal være omfattet.

Endringene vi behandler i dag, er bare en liten del av det sammensatte tilbudet som fri rettshjelp er. Samtidig behandler vi selvsagt de saker som forelegges, og i denne saken har vi enstemmig valgt å gå for de endringene som er foreslått.

Det er ikke innført endringer i retten til fritt rettsråd i disse sakene. Rettshjelpsmottakeren vil derfor fortsatt kunne få juridisk veiledning i saken med inntil syv timer. Bistanden vil også kunne omfatte forhandlinger med motparten.

Hensikten med begge sakene er å få avgjort flere saker utenom rettsapparatet.

Det er viktige motforestillinger til forslagene fra flere høringsinstanser når det gjelder fjerning av retten til fri sakførsel i saker om fellesskifte. Disse går på ivaretagelse av det ulike styrkeforholdet mellom partene i en slik konflikt, og at det særlig vil kunne ramme kvinner negativt.

På den annen side er det en utfordring der styrkeforholdet er tilnærmet likt, men der den ene parten så vidt er under inntekts- og formuesgrensene, og den andre så vidt over. I slike tilfeller vil den ene parten få dekket alt, den andre ingenting.

Det åpnes likevel for at det kan være unntak for enkelte tilfeller, noe som ivaretas etter unntaksbestemmelsen i rettshjelploven § 16 tredje ledd. Momenter som svært skjevt styrkeforhold, enten de er av materiell karakter eller dreier seg om f.eks. fysisk eller psykisk vold, kan her vektlegges.

Bård Vegar Solhjell (SV) [09:54:08]: Eg skal berre heilt kort varsle at SV kjem til å stemme mot forslaget om å heve taket for eigendel ved fri sakførsel til åtte gonger grunn delen i rettshjelplova § 9 tredje ledd – ganske enkelt fordi vi ikkje ser nokon annan hovudeffekt av det enn at i saker der det er eit påvist behov for å ha fri sakførsel, vil det verte dyrare for ein del som etter alt å dømme kan ha trong økonomi. Så vi vel å stemme mot det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [09:54:49]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i rettsgebyrloven (forskriftshjemmel for justering av rettsgebyret (Innst. 100 L (2016–2017), jf. Prop. 15 L (2016–2017))

Margunn Ebbesen (H) [09:55:04] (ordfører for saken): Vi skal i neste uke behandle statsbudsjettet. I den forbindelse skal vi også behandle justissektorens statsbudsjett. Ett av områdene innenfor justissektoren er eventuelle endringer i rettsgebyret. De årene rettsgebyret har blitt endret, skjer det gjennom vedtak i forbindelse med statsbudsjettet. For at statsbudsjettet skal få virkning som forutsatt, må endringer i rettsgebyret også skje ved lovvedtak i samme budsjettvedtak. Men det lovvedtaket framstår mer som en ren formalitet. Derfor foreslår regjeringen nå at rettsgebyrloven § 1 annet ledd annet punktum endres til en forskriftshjemmel, og at departementet deretter i forskrift om rettsgebyr regulerer størrelsen på rettsgebyret. Rettsgebyret vil således enklere kunne endres i tråd med Stortingets budsjettvedtak. Dette er et forslag til forenkling som hele komiteen støtter.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [09:56:26]

Innstilling fra justiskomiteen om Lov om endringer i politiloven (midlertidig bevæpning (Innst. 81 L (2016–2017), jf. Prop. 107 L (2015–2016))

Presidenten: Presidenten vil foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hårek Elvenes (H) [09:57:14] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen for et godt samarbeid, en komité som gir sin enstemmige tilslutning til dette lovforslaget, som kort fortalt er et lovforslag som går ut på å sette tydelige rammer i lovs form for når politiet kan være midlertidig bevæpnet. I dag ligger dette i instruks.

Politiet skal kunne være midlertidig bevæpnet i en situasjon der det beviselig er en trussel mot samfunnet gjennom en trusselvurdering. Dette er en oppfølging av et anmodningsvedtak i Stortinget fra mai 2005, og jeg vil takke justisministeren for at dette er effektivt.

Det er verdt å merke seg i denne saken at lovforslaget ikke endrer prinsippet om at norsk politi som hovedregel skal være ubevæpnet. Som kjent har regjeringen satt ned et utvalg som nå er i gang med å utrede alternative modeller for bevæpning av norsk politi i framtiden.

Jorodd Asphjell (A) [09:58:40]: I dag behandler vi regjeringens forslag til lov om endringer i politiloven, angående midlertidig bevæpning. I likhet med saksordføreren vil jeg på vegne av Arbeiderpartiet, takke for godt samarbeid og godt arbeid fra saksordførers side.

Denne endringen handler først og fremst om en tydeligere forankring av bestemmelsen om midlertidig bevæpning, av våpeninstruksen for politiet, i § 29 i lov av 4. august 1995 nr. 53 om politiet, altså politiloven. Forslaget setter også rammer for hvilke situasjoner som kan begrunne midlertidig bevæpning. Det knyttes til politiets evne til å kunne håndtere en alvorlig trusselsituasjon i landet vårt.

Arbeiderpartiet registrerer at endringsforslaget ikke endrer gjeldende prinsipper om at norsk politi skal være ubevæpnet, og det er vi veldig fornøyd med. Bestemmelsen fastsetter heller ikke noen absolutte yttergrenser for hvor lenge midlertidigheten kan vare, men det framgår av våpeninstruksen § 3-2, andre til tredje ledd, at slik bevæpning kan vare i tre måneder, med en ytterligere forlengelse som kan besluttes for inntil åtte uker av gangen.

Arbeiderpartiet er bekymret fordi vi har merket oss at statsråden forsøker å flytte ansvaret fra pålegget om å holde Stortinget orientert, til at Stortinget selv skal innhente nødvendig informasjon. Arbeiderpartiet er opptatt av å holde fast ved det overordnede prinsipielle ansvarsforholdet mellom Stortinget og regjeringen, ved at Stortinget kan utøve kontroll med departementets og politiets fullmakter, slik at Stortinget kan vurdere om disse utøves på en forsvarlig måte. Arbeiderpartiet finner det ikke bare naturlig,

men nødvendig at departementet holder Stortinget orientert når en innfører midlertidig bevæpning, og underveis ved en midlertidig bevæpning.

Arbeiderpartiet har merket seg at regjeringen har nedsett et utvalg som skal utrede framtidige bevæpningsmodeller for norsk politi. Utvalget skal også se på erfaringene med midlertidig bevæpning og praktiseringen av ordningen med framskutt lagring av våpen i bil.

Vi har merket oss flertallets merknad om at de understreker at den praksisen vi i dag har, skal videreføres. Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil vise til stortingsvedtak av 5. mai 2015:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Stortinget i større grad kan involveres når politiet bevæpnes over lengre tid, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Vi forventer at regjeringen følger opp dette vedtaket og involverer Stortinget på en slik måte at intensjonene bak forslaget blir ivaretatt.

Avslutningsvis vil jeg vise til en tidligere merknad fra et flertall i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti. Det står at

«hvilke virkemidler politiet skal ha adgang til å bruke mot våre innbyggere, ikke bare er et politifaglig spørsmål. Det er også et verdispørsmål, og skal behandles deretter. Det innebærer at demokratiet avgjør hvordan demokratiet skal beskyttes, ikke regjering eller direktorat, eller det enkelte politidistrikt».

Videre står det:

«Dette flertallet viser til at dette henger tett sammen med politiets samfunnsoppdrag: De representerer oss, de beskytter oss og de sentrale prinsippene for hvordan de skal gjøre dette, avgjøres av oss.»

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:02:16]: Dette er en særdeles viktig og interessant sak. Bare for å slå det fast med en gang: Det eneste partiet som iallfall per i dag er tilhenger av permanent bevæpning, er Fremskrittspartiet. Selv om noen i salen rister på hodet, er det fortsatt et faktum. – Bare så det er sagt.

Jeg synes det er en viktig sak Stortinget diskuterer i dag. Tidvis, i diskusjonen om midlertidig bevæpning, har jeg opplevd at det langt på vei har vært en diskusjon om Stortinget faktisk kan gå inn og bestemme når det skal åpnes adgang. Det vil jeg på det sterkeste advare mot. Man skal være nøye med de rollemessige forskjellene mellom hva Stortinget gjør, og hva regjeringen gjør. Begynner man å rote det til, kan man ende opp med konsekvenser som man strengt tatt ikke ønsker seg. Jeg synes i så måte at det som skjer nå, er bra, og jeg tror også, med all mulig respekt, at det skal godt gjøres at en regjering tør å ha en flytende overgang fra midlertidig bevæpning til permanent bevæpning, all den tid Stortinget har vært så tydelig. Selv ikke dagens regjering ville turt å gjøre noe sånt. Derfor tenker jeg at debattene blir tendensiøse og i overkant fargelagt av hva man tror man oppfatter, heller enn det som er fakta. Det vil jeg på det sterkeste advare mot.

Vi har en ordning der regjeringen gir fullmakt til og sørger for at norsk politi kan være midlertidig bevæpnet. Vi har også en ordning med framskutt lagring i kjøretøyene. Det har fungert godt. Det har utvilsomt vært med på å gjøre hverdagen tryggere for de som står i første linje, norsk politi. Det skal man ha respekt for, og de skal ha honnør for

den jobben de gjør. Jeg er også fornøyd med at man nå konkluderer med at vi viderefører den ordningen vi har. Det er en god og funksjonell ordning – og snart er det jul.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:04:13]: Det hørtes veldig fristende ut med jul akkurat nå, men vi får vel komme gjennom helgen først.

Jeg ville ta ordet for å understreke at vi er veldig glad for det komiteen har kommet fram til, og det regjeringa har lagt fram. Jeg er selvsagt glad for at man viderefører den midlertidige bevæpningen. Grunnen til at jeg ristet på hodet da representanten Ellingsen snakket, var mer at jeg er skuffet over Fremskrittspartiet.

Jeg vil presisere det komiteen viser til, som står i proposisjonen på side 10:

«Departementet ser det derfor som naturlig at Stortinget holdes orientert når departementet treffer beslutning om midlertidig bevæpning. Stortinget orienteres på den måten Stortinget finner hensiktsmessig. Orientering kan for eksempel gis av ansvarlig statsråd til Stortinget i plenum eller til Den utvidete utenriks- og forsvarskomite (DUUFK).»

Jeg mener det er veldig bra at det står slik. Det er departementets oppgave å orientere Stortinget. Men så er det Stortinget som kan velge å si at vi ønsker en debatt i åpen sal, slik vi har om redegjørelser, eller om vi vil ha det i Den utvidete utenriks- og forsvarskomite. Jeg mener at måten det er lagt opp på, ikke endrer praksisen, som Arbeiderpartiet frykter. Det viderefører heller den gode praksisen, og det er Stortinget som har myndighet til å si at vi ønsker å ha det på den ene eller den andre måten. Så jeg opplever ingen endring. Det synes jeg det er viktig blir presisert.

Jenny Klinge (Sp) [10:05:52]: Eg skal ikkje halde noko langt innlegg i denne saka, vi har jo hatt fleire rundar her kring det som gjeld væpning av politiet, og dagens sak er av formell art. Det er likevel på sin plass å understreke at Stortinget skal bli informert når det blir teke ei avgjerd om mellombels væpning av politiet, og dette er eit krav, ikkje berre noko som er naturleg, slik det er omtala i proposisjonen. Det er demokratiet som skal avgjere korleis demokratiet skal bli beskytta, og dei sentrale prinsippa for korleis politiet skal beskytte borgarane, skal bli avgjorde av Stortinget. Dette er ikkje opp til regjeringa eller eit direktorat, og heller ikkje det enkelte politidistriktet.

Elles vil eg til slutt vise til stortingsvedtak av 5. mai 2015, som lyder slik:

«Stortinget ber regjeringa vurdere hvordan Stortinget i større grad kan involveres når politiet bevæpnes over lengre tid, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Som nemnt av Senterpartiet og Arbeiderpartiet i komiteinnstillinga forventar vi at regjeringa følgjer opp dette vedtaket, og at regjeringa involverer Stortinget på ein slik måte at intensjonane bak vedtaket blir varetekne.

Statsråd Anders Anundsen [10:07:14]: La meg først takke komiteen og saksordføreren for et godt stykke arbeid. Det er en enstemmig komité som står bak regjeringens forslag, selv om en ikke får inntrykk av det når en lytter til debatten. Jeg har lyst til å knytte et par kommentarer til det som særlig Arbeiderpartiet har fremholdt i

innstillingen, og for så vidt også i innlegget her, og jeg har lyst til å vise til stortingsproposisjonen – nå gjorde representanten Ropstad det på en god måte i stad – men det står altså i proposisjonen på side 9, punkt 6.2:

«Departementet holder fast ved de overordnede prinsipielle synspunkter når det gjelder ansvarsforholdet mellom Stortinget og regjeringen, slik de er omtalt i høringsnotatet.

Det er imidlertid viktig at Stortinget kan utøve kontroll med departementets og politiets fullmakter slik at Stortinget kan vurdere om disse utøves på en forsvarlig måte. Departementet ser det derfor som naturlig at Stortinget holdes orientert når departementet treffer beslutning om midlertidig bevæpning.»

Jeg mener at det ganske godt følger opp det som er intensjonen bak merknaden fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Jeg er litt usikker på hva de egentlig mener mangler.

Jeg har også lyst til å nevne at vi legger til grunn at vedtak 524 er fulgt opp med denne proposisjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [10:08:38]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i bustadoppføringslova mv. (tidspunktet for garantistilleggelse (Innst. 82 L (2016–2017), jf. Prop. 108 L (2015–2016))

Peter Christian Frølich (H) [10:08:56] (ordfører for saken): Bakgrunnen for saken er den strategien som regjeringen la fram i juni 2015, som skulle sikre raskere, enklere og billigere boligbygging. Bustadoppføringsloven gjelder for avtaler mellom entreprenører og forbrukere om oppføring av ny bolig. Dagens § 12 i loven stiller krav om at entreprenøren skal stille garanti for oppfyllelsen av sin del av avtalen. Så har det vært uklart når, altså på hvilket tidspunkt, denne garantien skal inntre. Det løser denne proposisjonen nå. Det gjør at loven blir mer forutsigbar, og det er positivt både for entreprenører og forbrukere.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:10:09]: SV kjem til å støtte forslaget slik det er lagt fram. Eg tok ordet berre for å understreke at eg vil be regjeringa følgje nøye med på konsekvensane. Eg vil seie det er uklart i kva grad dette vil få dei positive følgjene, som er intensjonane, og som er grunnen til at vi vel å støtte det. Det kan ha problematiske sider for forbrukaren i enkelte saker. Vi er opptekne av at regjeringa nøye følgjer med på om det skal få slike konsekvensar for forbrukarane – og for så vidt også vege det opp mot om ein kan tydeleggjere om dette kan føre til auka bustadbygging, som er intensjonen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [10:10:58]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i domstoloven og straffeprosessloven (forhåndsinnkalling til forkynnelse av dom i straffesaker (Innst. 78 L (2016–2017), jf. Prop. 117 L (2015–2016))

Hårek Elvenes (H) [10:11:06] (ordfører for saken): Mange straffeforfulgte unndrar seg straff ved ikke å møte opp i domstolen til behandling av rettssaken. Problemet er å få forkynt dommen, slik at den blir rettskraftig. Vi har i dag regler for innkalling til forkynnelse av dom i eller etter rettsmøte.

En samlet komité slutter seg til forslaget i proposisjonen om endringer i domstollovens regler om forkynnelse av straffesaker, som innebærer at tid og sted for forkynnelse av dom kan fastsettes før hovedforhandling eller ankeforhandling. Det foreslås endringer i loven, slik at ankefristen kan løpe fra det varslede forkynnestidspunktet selv om siktede ikke møter. Lovbrytere straffes i henhold til rettskraftig forelegg eller dom.

Det er et tiltakende samfunnsproblem at kriminaliteten er blitt mer grenseoverskridende, og at personer unndrar seg straffeforfølgning ved å utelate å møte i domstolen når saken skal behandles. Man kan da få en uteblivelsesdom etter loven. Problemet er å få forkynt dommen, slik at den blir rettskraftig.

Statistikk viser at det i Oslo politidistrikt i perioden 2010–2016 årlig i gjennomsnitt har vært 7 700 påtaleavgjorte saker som ikke er gjort rettskraftig. En viktig årsak til dette er at mange av de pågrepne har utenlandsk statsborgerskap uten fast adresse eller kjent adresse i Norge.

For å øke frammøtet til behandling av rettsaker, og for å få flere rettskraftige dommer, slutter komiteen seg enstemmig til forslaget fra regjeringen om at tid og sted for forkynnelse av en framtidig dom kan forkynnes sammen med tiltalen og samtidig med innkallingen til hovedforhandlingen. Tid og sted for forkynnelse av dom skal altså kunne fastsettes før hoved- eller ankeforhandlingen. På denne måten kan det oppnås flere rettskraftige dommer der siktede faktisk ikke møter til domstolsbehandlingen eller forkynnelsen av dom. Man unngår det problemet at ankefristen ikke kan begynne å løpe fordi den dømte ikke har mottatt forkynnelsen av dommen. Forkynnestidspunktet blir kjent i god tid i forveien, ankefristen kan begynne å løpe, og gjennom det vil man komme til det punktet at dommen blir rettskraftig, og den straffedømte kan faktisk påbegynne sin soning. Dette er viktig for den straffedømte, og ikke minst er det viktig for tryggheten i samfunnet.

Statsråd Anders Anundsen [10:14:23]: Jeg vil først takke komiteen og saksordføreren for et godt stykke arbeid i oppfølgingen av regjeringens forslag. Jeg hadde egentlig tenkt å gå igjennom hva som er de praktiske konsekvensene av dette, men jeg synes saksordføreren gjorde det på en så utmerket måte at jeg ikke bruker noe tid på det.

Jeg har likevel lyst til å understreke hvor viktig denne endringen faktisk er, ved å ta et utdrag fra Oslo statsadvokatembeters beskrivelse av en inspeksjon på Grønland politistasjon. Der står det bl.a.:

«Et stort antall hovedforhandlinger vil måtte utsettes fordi tiltalte ikke lar seg stevne. Hvis tiltalte lar seg stevne, unnlater vedkommende i mange saker å møte til hovedforhandling. Man kan da få uteblivelsesdom i medhold av straffeprosessloven § 281. Problemet da blir å få forkynt dommen slik at den kan bli rettskraftig.»

Dette er et forslag som legger til rette for et godt samarbeid mellom domstolene og politiet. Det kan gi raskere

straffesaksutvikling, og det passer svært godt sammen med hurtigdomstolsprosjektet som vi har i Oslo, hvor nettopp denne typen saker vil være aktuelle. Det vil bidra til at det er betydelig vanskeligere å unndra seg rettskraftig dom, og det blir betydelig vanskeligere å unnlate å ta de konsekvensene som en straffedømt må ta etter en slik dom. Det er en viktig endring, for ankefristen begynner da å løpe på et mye tidligere tidspunkt. Slik får vi nå en effektiv, praktikabel regel samtidig som rettssikkerheten ivaretas på en god måte.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [10:16:18]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i finnmarksloven (sakskostnader for Utmarksdomstolen (Innst. 67 L (2016–2017), jf. Prop. 155 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Peter Christian Frølich (H) [10:17:12] (ordfører for saken): Finnmarksdomstolen er opprettet på bakgrunn av finnmarksloven. Den skal løse saker mellom private og Finnmarkseiendommen om eiendomsrett. Det er i lovens ånd at den private part i slike saker skal ha et sterkt vern og sterke rettigheter.

Bakgrunnen for denne proposisjonen er at det har vært uklarhet knyttet til omfanget av hva som skal dekkes av saksomkostninger. Dagens formulering i loven er tvetydig. Den kan enten tolkes i retning av å være veldig snever, eller den kan tolkes i retning av å være veldig vid. Derfor har det vært nødvendig med en balansert presisering av omfanget.

Det komiteens flertall har landet på å støtte, er at nødvendige kostnader dekkes. Man skal også få dekket kostnader for å undersøke om man i det hele tatt har en god og rimelig sak, dvs. at den private part fortsatt er veldig sterkt vernet av loven i dette tilfellet.

Det er bare rett og rimelig at vi setter noen grenser også for dekning av saksomkostninger. Enten man befinner seg i nord eller sør i dette landet, er det sånn at rettsordninger som i ytterste konsekvens kan virke prosessdrivende og konfliktskapende eller konfliktforlengende, bør unngås. Vi så da denne domstolen trådte i kraft, at kostnadsanslagene for dekning av saksomkostninger ble brutt veldig tidlig. Deretter kom det anmodning om tilleggsbevilgning, og så ble også tilleggsbevilgningene brukt. Det ble etter hvert ganske tydelig at man måtte gjøre en justering av regelverket.

I det opprinnelige høringsforslaget lå det på bordet et forslag som tok et ganske markert steg unna det som er dagens rettstilstand. Det kom høringsinnspill, departementet lyttet, spesielt til samiske miljøer, og forslaget som ble oversendt Stortinget og justiskomiteen, mener jeg er veldig balansert og godt. Jeg er glad for at justiskomiteens flertall støtter det som ligger på bordet.

Lise Wiik (A) [10:19:49]: Proposisjonen omhandler endringer i loven § 43 som i dag sier at staten skal dekke partenes saksomkostninger i alle saker for Utmarksdomstolen mellom Finnmarkseiendommen og andre parter. Departementet går nå inn for å justere statens plikt til å dekke saksomkostninger i nevnte saker. Komiteens flertall mener at det er viktig at adgangen til å få dekket saksomkostninger ikke er for vid, fordi det kan fungere som oppfordring til å reise sak.

Arbeiderpartiet mener dette er ubegrunnet frykt. Vi viser til flere høringssvar som hevder at det ikke er holdepunkter for å mene at den nåværende retten til dekning av saksomkostninger har virket prosessdrivende og konfliktforlengende. Arbeiderpartiet vil også vise til at de aller fleste høringsinstansene er imot lovforslaget. Kun tre høringsinstanser er for. Vi vil også vise til Advokatforeningen som peker på at gjeldende rett må forstås på bakgrunn av Utmarksdomstolens avgjørelse om spørsmålet, og at rettstilstanden ikke burde endres. Advokatforeningen viser til at kostnadene er det klareste hinderet for at samer kan fremme og få avgjort sine krav, og at risiko for å bli ilagt saksomkostninger vil være av sentral betydning for om berørte parter vil forfølge en sak for Utmarksdomstolen. Arbeiderpartiet ser det som svært uheldig at vi her kan få forskjellsbehandling.

Arbeiderpartiet vil også peke på at dagens § 43 i finnmarksloven er veldig lik den ordningen man i sin tid hadde for Utmarksdomstolen for Nordland og Troms, og vi mener det ville være feil å ha en dårligere ordning for Finnmark. Arbeiderpartiet vil stemme imot endring av loven § 43.

Statsråd Anders Anundsen [10:21:59]: Forslaget i proposisjonen innebærer en viss reduksjon i statens dekning av partenes saksomkostninger for Utmarksdomstolen sammenlignet med hvordan Utmarksdomstolen har forstått finnmarksloven på dette punkt. Formålet er å hindre at regelen er så vid at den oppfordrer til grunnløse søksmål. Samtidig er det viktig at adgangen til å få dekket saksomkostnader fortsatt omfatter alle tilfeller der det er et reelt behov for domstolsavklaring.

Jeg er derfor fornøyd med at komitéflertallet støtter regjeringens forslag. Etter forslaget vil statens plikt til å dekke saksomkostnader nyanseres ut fra hvem som har fått medhold i Finnmarkskommisjonens rapporter, og hvem som reiser sak. Forslaget legger opp til en omfattende dekning av saksomkostnader for private parter. Saksomkostnadene vil dekkes i samtlige saker der Finnmarkseiendommen har motsatt seg en konklusjon fra Finnmarkskommisjonen om at den private part har rettigheter til grunnen. Saksomkostnader vil dekkes i alle andre saker der Finnmarkseiendommen reiser sak. I tillegg skal den private parts kostnader dekkes dersom det er grunn til å tro at søksmålet fra den private part kan føre frem. Utover dette kan den private parts kostnader dekkes etter en konkret vurdering. Den pri-

vate part kan få avklart på forhånd om kostnadene vil dekkes, og staten dekker dessuten kostnadene ved avklaringen. Finnmarkseiendommen vil få dekket sine saksomkostnader når den private reiser sak, men ikke ellers.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiets og Senterpartiets komitémedlemmer har innvendinger til lovforslaget, dels gjengitt fra talerstolen nå nylig. Det kan virke som om disse medlemmene bare har lest høringsnotatet og høringsinnspillene og ikke det faktiske forslaget i proposisjonen. Regjeringen gjorde vesentlige endringer på bakgrunn av innsigelsene som kom i høringsrunden. Jeg har merket meg at komitémedlemmene fra Arbeiderpartiet bemerket at Finnmarkseiendommen «vil kunne bringe alle sine tapte saker inn for Utmarksdomstolen uten økonomisk risiko». Det ville vært tilfellet dersom forslaget som ble sendt på høring, ble foreslått i proposisjonen. Etter lovforslaget som ligger i proposisjonen, hvor vi har tatt høyde for de innkomne høringsuttalelsene, er situasjonen en helt annen. Hvis Finnmarkseiendommen selv går til sak, har den selv ansvaret for egne kostnader, slik det vanligvis er etter tvisteloven.

At det er gjort omfattende endringer for å komme høringsinnspillene i møte, underbygges av at Sametingets svært kritiske høringssvar nå har bidratt til at man med dette forslaget er enig i regjeringens forslag i proposisjonen.

Som komitéflertallet nevner, representerer lovforslaget en videreføring av samarbeidet om finnmarksloven og ikke et brudd med kompromisset den gang. Lovendringen vil bidra til at de midler som er bevilget til rettighetskartleggingen i Finnmark, kan benyttes på en fornuftig måte. Fremdriften i kartleggingsarbeidet blir også bedre. I denne forbindelse vil jeg vise til statsråd Lishaug's svar på mine vegne på spørsmål 13 i Stortingets spørretime den 9. november fra representanten Kåre Simensen.

Det er truffet tre tiltak for å løse utfordringen knyttet til rettighetskartleggingen. Det ene var lovforslaget i Prop. 155 L for 2015–2016 om en viss justering av saksomkostnadsregelen i finnmarksloven. Det andre var at det i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2016 ble besluttet at slike saksomkostninger ikke lenger skal dekkes over Utmarksdomstolens budsjett, men som regelstyrte utgifter over kapitlet for fri rettshjelp. På den måten ble en meget variabel utgiftspost som vanskeliggjorde planleggingen av fremdriften, trukket ut av tildelingen til rettighetskartleggingen. Det tredje tiltaket er at det under Stortingets budsjettbehandling i år kan klargjøres hvilket beløp som egentlig er tildelt rettighetskartleggingen i Finnmark. Jeg viser til budsjettproposisjonen der det fremgår at 16 mill. kr er tildelt rettighetskartleggingen i Finnmark under kap. 410 Domstolene.

Kort oppsummert: Jeg er glad for at komiteen støtter regjeringens forslag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [10:26:22]

Innstilling frå justiskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø og Ola Elvestuen om innsynsrett i kongehuset (Innst. 83 S (2016–2017), jf. Dokument 8:78 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det innenfor den fordelte taletid blir gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Lise Wiik (A) [10:27:32] (ordfører for saken): Jeg har hatt gleden av å være saksordfører i forberedelsen av denne innstillingen. Utgangspunktet er et Dokument 8-forslag, levert av representantene Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø og Ola Elvestuen, om innsynsrett i kongehuset.

Komiteen har i behandlingen av denne saken vært enstemmig, og jeg vil takke for godt samarbeid. Vi deler forslagsstillernes syn på at åpenhet er et av de bærende prinsippene i demokrati.

Komiteen vil ellers vise til og stiller seg bak statsrådets svarbrev til komiteen i saken. Komiteen vil understreke det statsråden skriver i sitt svarbrev, at dokumenter til eller fra Det kongelige hoff vil være omfattet av innsynsretten dersom dokumentet er hos et organ som er omfattet av loven, og de er å regne som saksdokumenter hos dette organet. Den samme vurderingen vil gjelde for dokumenter der kongehuset eller Det kongelige hoff er omtalt.

En samlet komité ønsker ingen endringer av dagens praksis. På det nåværende tidspunkt går vi ikke inn for endringer i loven.

Komiteen vil vise til at når det gjelder kongehusets disponeringer av midler som blir tildelt hoffet på statsbudsjettet, er denne saken overlevert kontroll- og konstitusjonskomiteen, og saken vil bli behandlet der og ikke i justiskomiteen.

Iselin Nybø (V) [10:29:13]: På vegne av Venstre må jeg si jeg er skuffet over justiskomiteens behandling av denne saken.

Her har vi forsøkt å ta et initiativ for å sørge for mer åpenhet rundt forvaltningen av store offentlige midler. Vi ønsker å få mer åpenhet rundt det som skjer på toppen av den konstitusjonelle kranssekaken – et initiativ som for øvrig har full støtte fra pressens egne organer, som også opplever at det er svært vanskelig å ettergå og belyse det som foregår i kongehuset.

Og hva skjer? Jo, komiteen ber om råd fra statsråden, får et venstrehåndsarbeid tilbake, trykker klipp og lim og lager en innstilling uten ansporing til refleksjon.

Statsråden, og også Stortingets justiskomité, mener at spørsmålet om innsynsrett i kongehusets dokumenter har vært gjenstand for grundig politisk behandling. Det har det så visst ikke! Spørsmålet var ikke oppe i offentlighetslovutvalget, som utredet en ny lov i 2003. Spørsmålet var derfor ikke på høring. Men Norsk Journalistlag fremmet likevel forslag om at en ny offentlighetslov skulle omfatte Det kongelige hoff. Departementet konkluderte med at det ikke var behov for lovendring på området. At justiskomiteen deretter kom til at forhold relatert til kongehuset behandles på en skånsom og forsvarlig måte, er vel neppe nok til å karakterisere det som grundig politisk behandling.

Videre blir det pekt på at kongen er omfattet av offentlighetsloven når han utøver formell makt og myndighet i statsråd. Og dessuten – når offentlige organ som selv er underlagt offentlighetsloven, kommuniserer med hoffet, er også hoffet underlagt offentlighetsloven. Ja, dette sier seg egentlig selv. Men det er ikke det som er vårt poeng med forslaget. Vårt poeng er nettopp å be regjeringen om å komme til Stortinget med et forslag som også kan sikre andre sider av kongehuset, med unntak av de rent private foretakene, selvfølgelig, og sikre åpenhet og innsyn.

For å ta et praktisk, men viktig eksempel: Siden Det kongelige hoff som sådan ikke er underlagt offentlighetsloven, har de heller ikke krav på seg til å ha en åpen og søkbar postjournal, noe de selvsagt da ikke har. Det gjør det vanskelig for mediene og andre å ettergå økonomiske disposisjoner og andre spørsmål på en god måte.

Dette er heller ikke en teoretisk problemstilling, for gjennom de siste årene har Dagbladet kjørt en artikkelserie der de har forsøkt å gjennomgå økonomien i kongehuset. Det har vært en tung jobb, og det har vært vanskelig å få ut informasjon. Men det som har blitt avdekket, er bl.a. en budsjettføring og en sammenblanding av offentlige midler i strid med Stortingets egne budsjettvedtak, og at driftsmidler til Det kongelige hoff har gått til formål som skulle ha vært dekket av apanasjen, og dermed gått til personlig berikelse av kongehusets medlemmer.

Man kan alltid diskutere hvor alvorlig disse avsløringene har vært, men det bør være udiskutabelt at det er positivt at dette har kommet fram. Stortinget får et bedre grunnlag til å fatte budsjettvedtak, og hoffet får sjansen til å rette opp feil.

Kongehuset er i sin natur en konstruksjon som ikke helt passer inn i de vanlige boksene i statsforvaltningen. Siden det er tale om et offentlig organ som samtidig er en privat familie, gjør det det naturlig nok krevende å dra klare linjer mellom hva slags informasjon som skal høre til den offentlige sfæren, og hva som skal høre til den private sfæren. Men det kan ikke være en unnskyldning for at justiskomiteen ikke engang vil forsøke å se på denne problemstillingen på ny.

Venstre har foreslått at regjeringen skal gjennomgå dagens regler og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan sikre at det som angår kongehusets utøvelse av offisielle oppgaver, herunder forvaltning av eiendommer og forretningsdrift, blir gjenstand for større åpenhet. Dette forslaget har komiteen ikke kunnet slutte seg til, men jeg tar det opp igjen her i dag. Jeg håper komiteen vil tenke seg om en gang til før vi går til votering.

Uavhengig av om en er monarkist eller republikaner, bør det være mulig å samle seg om det som er helt grunnleggende: Åpenhet må være regelen, ikke unntaket, også når det gjelder hoffet.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Iselin Nybø tatt opp det forslaget hun refererte til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [10:33:32]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Snorre Serigstad Valen om opphevelse av straffeloven § 184 bokstav a vedrørende krenkelser av representanter for andre stater (Innst. 85 L (2016–2017), jf. Dokument 8:88 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Peter Christian Frølich (H) [10:34:12]: (ordfører for saken): Vi lever i en tid hvor vi ser at autoritære krefter er på fremmarsj, og vi ser en del statsoverhoder som får tydelig autoritære trekk. Noen av dem virker også litt humørløse og lettkenkelige innimellom. Så timingen for et lovforslag som dette kunne knapt vært bedre.

Det som er viktig i tider som dette, er at vi slår ring om vår mulighet til å ytre oss fritt, til å kritisere systemer, også andre lands systemer, og at de rettighetene er ukrenkelige og udiskutable.

Da jeg så nyhetene om eksempelet fra Tyskland, kunne jeg faktisk selv tenke meg å fremme et Dokument 8-forslag om denne endringen. Deretter slo jeg opp i avisen og så at SV hadde gjort det samme, og det er jo ingenting i verden som er mer gledelig enn å kunne være enig med SV innimellom. Her er det en liten nyanse, riktignok, for jeg mener at SV kanskje har tatt litt for mye Møllers tran. De foreslår i sitt Dokument 8-forslag å fjerne hele bestemmelsen. Bestemmelsen inneholder noen gode og fornuftige bestemmelser, bl.a. forbudet mot vold og trusler mot andre lands representanter, som det kan være fornuftig å opprettholde, men «fornærmelig» opptreden er typisk et vilkår som kan slå ut feil i en eventuell sak.

Derfor foreslår flertallet at departementet ser nærmere på dette, også opp mot våre folkerettslige forpliktelser og vernet vi skal gi til internasjonale diplomater, og kommer tilbake igjen med en proposisjon til Stortinget.

Hadia Tajik (A) [10:36:41] (leiar for komiteen): Eg vil takka saksordføraren, Frølich, for eit godt innlegg, og eg vil berre uttrykkja at Arbeidarpartiet stiller seg bak det, for det er ein inkurie i innstillinga som kan få det til å sjå ut som at me ikkje ønskjer å stemma med fleirtalet. Det ønskjer me i denne saka.

Berre for å understreka det poenget ytterlegare vurderte eg å fortelja ein djupt krenkjande vits om ein representant frå ein annan stat frå denne talarstolen, men eg skal avstå frå det.

Men eg viser til initiativet frå SV-representantane om å endra desse føresegnene og understrekar at det er viktig å få gjort det.

Bård Vegar Solhjell (SV) [10:37:33]: Eg kan iallfall seie at det aldri var intensjonen til forslagsstillarane at vi skulle begynne med å fortelje djupt krenkjande vitsar frå Stortingets talarstol – så det er kanskje like bra.

Eg takkar òg saksordføraren. Det var interessant å høyre at han har tenkt det same som SV. Serien av forslag vi har tenkt på å fremje i salen, er sannsynlegvis lang for mange av oss, så vi får halde oss til dei som er fremja. Eg er veldig glad for at saksordføraren og komiteen gjev støtte til tanken bak. Eg trur ikkje det spesielle med vår tid er at vi har autoritære statsleiarar som er humørlause, det har nok hendt ofte gjennom historia. Det spesielle med vår tid er at ytringsfridomen og synspunkta på han har bevega seg framover, til at vi har andre tersklar for å akseptere kritikk, inkludert latterleggjing og krenking av andre lands autoritære statsleiarar. Det er ei glede å sjå at det er eit samla storting som står bak det.

Verkemiddelet ein har for å gjere noko som representant, er ofte å fremje eit representantforslag. Eg er heilt einig med komiteen i at det beste er at det vert gjort gjennom ein proposisjon frå regjeringa. Då kan ein få gjort dei nødvendige forarbeida, inkludert juridiske vurderingar av kva som er den beste måten å gjere det på, og om det er detaljar som er utelatne i eit slikt forslag.

Statsråd Anders Anundsen [10:39:10]: Jeg vil også takke både komiteen, saksordføreren og ikke minst forslagsstillerne, selv om jeg ble litt overrasket da saksordføreren sa at ingenting er mer gledelig enn å være enig med SV en gang imellom. Jeg kan tenke på flere ting som er minst like gledelig, men likevel er det veldig bra at en har funnet denne løsningen.

Jeg synes også det er godt å høre en av forslagsstillerne si at også han mener det er riktig at vi får gjennomarbeidet en proposisjon og får gjort dette på et grundig vis, også fordi det har noen virkninger i forhold til våre internasjonale forpliktelser som det er godt å få belyst på en grundig måte gjennom en ordinær proposisjon.

Og jeg synes det var klokt av justiskomiteens leder å avstå fra å fortelle en dypt krenkende vits fra Stortingets talarstol, for jeg gjør oppmerksom på at bestemmelsen fortsatt gjelder.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 10 og 11 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 10 [10:40:10]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om å opprette en personvernkommisjon for justissektoren (Innst. 79 S (2016–2017), jf. Dokument 8:94 S (2015–2016))

Sak nr. 11 [10:40:28]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om personvern

for barn og ungdom (Innst. 70 S (2016–2017), jf. Dokument 8:113 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletiden – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:41:15] (ordfører for sak nr. 10): Personvern er en viktig rett i et liberalt samfunn. Artikkel 8 i Den europeiske menneskerettskonvensjon slår tydelig fast at retten til privatliv og å bestemme over sine egne personopplysninger er viktig. Det som også er ekstremt viktig, er at personvern skaper tillit i et samfunn. Det at en kan stole på hverandre, at en kan stole på staten og ikke være redd for å bli overvåket, skaper trygghet i samfunnet. Er det noe som fremmer kvalitet i Norge, er det at vi har en høy grad av tillit.

Vi mener også at det fremmer meningsutveksling og debatt og ikke fører til frykt for at en må stå inne for sine meninger, eller at en føler at en må skjule noe for samfunnet. Derfor vil jeg gi honnør til forslagsstillerne, både i sak nr. 10 og for så vidt også i sak nr. 11, som ønsker en kommisjon eller ulike tiltak for å sikre personvernet. Jeg vil takke komiteen for et godt arbeid. Det er en enstemmig komité som slår fast hvor viktig personvernet er. Men komiteen har også landet på en annen løsning enn det å gå videre med en kommisjon, selv om, for å understreke det, jeg for egen del synes at kommisjon er et godt forslag, men vi har valgt å gå litt videre. Derfor har komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmet et forslag til vedtak hvor vi peker på at vi ønsker å se på dagens personopplysningslov, om den er tilstrekkelig for å kunne ivareta personvernet på en best mulig måte. Da inkluderer vi også barn og unge, som er omtalt i sak nr. 11.

Grunnen til at vi gjør det, er at vi ser at det har vært en rekke utredninger, en rekke ulike kommisjoner, men også at utviklingen på personvernfeltet skjer i en enorm hastighet. Vi vet at samfunnet kommer til å bli mer digitalt. Vi kommer til å få flere duppedingser som kommer til å ha GPS i seg, og vi kommer til å ha en lettere form for overvåking. Vi ønsker rett og slett at vi skal gå direkte på og se på lovteksten, om den er god nok, om den er oppdatert ut fra den utviklingen som har vært. Jeg ser det foreligger noen forslag fra Venstre, som vi for så vidt kunne stemt for, men jeg synes dette er den riktige veien. Derfor står vi inne for innstillingen som foreligger, og vi kommer til å stemme imot de forslagene.

Ulf Leirstein (FrP) [10:44:14] (ordfører for sak nr. 11): Personvern er absolutt et meget viktig prinsipp i et demokratisk samfunn. Personvern bidrar til at den enkelte kan gjøre sine egne vurderinger på et selvstendig grunnlag uten å bli kontrollert, verken av staten eller andre. Det fremmer meningsutveksling og deltakelse i det offentlige rom og er helt avgjørende for frihet og for demokratiet.

Vi har to saker i dag knyttet til personvern. Jeg synes begge forslagene sånn sett er gode. Man reiser en viktig problemstilling og en viktig debatt. Jeg synes det er ryddig at vi her i Stortinget i dag debatterer disse to sakene under ett.

Slik vi ser det, bør personvern ses i et helhetlig perspektiv og ikke stykkevis og delt, og det er vel også komiteens anbefaling at de forskjellige elementene som tas opp i begge forslagene, bør ses på enhetlig. Personvern i Norge har vært utredet en rekke ganger tidligere. I et samfunn som stadig utvikles, ikke minst på den digitale arena, er det likevel viktig at vi kontinuerlig ser på og gjør vurderinger knyttet til personvernet. I NOU 2009: 1, som heter Individ og integritet – Personvern i det digitale samfunnet, ble personvernet knyttet til medier, arbeidslivet, helse og samferdselssektoren, organisering av personvernmyndighetene samt barn og unges personvern utredet. Meld. St. 11 for 2012–2013, Personvern – utsikter og utfordringer, var grundig, men man gikk ikke nødvendigvis i dybden på de problemstillingene som er mest relevant for justissektoren, men er allikevel et viktig innspill i den debatten vi har i dag. Det er etter komiteens mening grunnlag for å vurdere å sette ned en personvernkommisjon rettet mot justissektoren.

I justis- og beredskapsministerens svarbrev til komiteen, datert 14. oktober 2016, uttrykker statsråden at det kan være behov for en personvernkommisjon, men statsråden påpeker allikevel at en eventuell kommisjon bør ha et bredere perspektiv, og jeg er veldig glad for at det er tilnærmingen fra statsråden. Jeg konstaterer at dette er noe som et flertall i komiteen er enig i.

Vi bør også sørge for å ha en grundig behandling og saksforberedelse da det er flere prosesser som snart skal iverksettes, eller som akkurat er blitt satt i verk på personvernområdet, som også statsråden påpeker i sitt svarbrev til justiskomiteen. Samfunnsutviklingen og den teknologiske utviklingen og det sikkerhetspolitiske bakteppet gjør at personvernet må betraktes fra stadig nye synsvinkler. Flertallet i komiteen slutter seg som sagt til intensjonene i representantforslaget, men påpeker samtidig at det ikke bare er på justisområdet det kan være behov for å se på personvernsspørsmål. Komiteen innstiller derfor på en samlet gjennomgang av personvernlovgivningen i lys av endrede samfunnsforhold i tråd med departementets faglige anbefalinger.

Når det gjelder barn og unges personvern, pågår det for tiden et arbeid i departementet med å forberede innlemmelse i EØS-avtalen av EUs personvernforordning og gjennomføring av forordningen i norsk rett. I forordningen fremheves det at behandlingen av barns personopplysninger krever særlig beskyttelse, og forordningen inneholder flere bestemmelser for å ivareta dette. Komiteen har derfor i saken påpekt at man ønsker å undergi de konkrete forslagene i representantforslaget en nærmere vurdering i forbindelse med at det fremlegges forslag om gjennomføring av EUs personvernforordning i norsk rett.

Det er ingen tvil om at det er viktig å ivareta barn og unges rett til privatliv, i familien, i barnehager og på skolene. Den teknologiske utviklingen i samfunnet og bruk av ny teknologi reiser særlige problemstillinger for barns personvern. Problemstillingene forsterkes i takt med den teknologiske utviklingen. Det knytter seg til problemstillinger til voksnes holdninger til å offentliggjøre opplysninger

og bilder av mindreårige, og at man i økende grad ser eksempler på at de mest alvorlige krenkelser av barns personvern begås av voksne.

Jeg er derfor glad for at det nå pågår et viktig arbeid om disse spørsmålene for å bedre personvernet for barn og unge i departementet og i regjeringen, og at vi kommer tilbake til dette og vil få en samlet gjennomgang i Stortinget på et senere tidspunkt.

Hadia Tajik (A) [10:48:38] (leiar for komiteen): Først til Dokument 8:94. Ideelt sett ville Arbeidarpartiet ønskt at det vart sett ned ein personvernkommisjon, slik Venstre foreslår. Det er eit godt og viktig forslag. Det er behov for å sjå dette i større grad av samanheng enn det ein har gjort til no. Me har òg stor forståing for Senterpartiets utolmod etter å setja ned ein kommisjon for å greia ut personvernets sårbarheit i justissektoren i lys av dei siste års endringar for å motarbeida terror og annan kriminalitet.

Når me likevel stemmer for forslaget frå regjeringspartia, er det fordi me tenkjer det er eit forslag som i det minste går i rett retning, og som det er mogleg å få fleirtal for på noverande tidspunkt. Eg vil presisera at forslaget frå regjeringspartia er noko tamt fordi dei ber regjeringa sjå på endringar, men stiller altså ingen krav til utgreiing, mandat eller form på denne betraktninga som dei ber regjeringa føreta. Men i og med at det trekkjer i rett retning, får me heller leggja til grunn at Arbeidarpartiet, saman med Venstre, Senterpartiet og eventuelt andre parti, kan ha meir ambisiøse mål når me får fleirtal for det.

Til Dokument 8:113 har Arbeidarpartiet, saman med Senterpartiet, eit eige forslag om å regulera publisering av barns helseopplysningar i sosiale medium når delinga ikkje skjer på bakgrunn av journalistikk. Bakgrunnen for at me ønskjer dette, er at me ser at omfanget av deling av denne typen opplysningar har auka ganske betrakteleg. Det er òg noko som kan få ganske store konsekvensar for barna når dei seinare vert vaksne, at opplysningar er gjorde tilgjengelege og potensielt er søkbare for all framtid.

I denne saka har Venstre òg eigne forslag. Det første forslaget deira er eit forbod mot kameraovervaking på skular og i barnehagar. Til det forslaget vil Arbeidarpartiet uttrykkja forståing for intensjonen, men registrerer samtidig at f.eks. ein aktør som Elevorganisasjonen brukar ord som «skeptisk til» når dei omtalar denne kameraovervakinga. Eg forstår det òg slik at Elevorganisasjonen anerkjenner behovet for unntak frå hovudregelen om å avstå frå slik kameraovervaking, og at dette ikkje er nærmare presisert i forslaget frå Venstre. Me kjenner òg til at det relativt sett ikkje er uvanleg praksis på ein del skular, noko som inneber at eit umiddelbart forbod vil kunna få ganske store konsekvensar ved innføring. Me meiner likevel at det er gode grunnar til å regulera dette, men at eit forbod utan vurdering av unntaksreglar kan vera prematurt, og det kan vera grunn til å vurdere barnehagar og skular separat.

Det andre forslaget frå Venstre kjem me til å stemma for – det er det forslaget som handlar om internkontrollrutinar for skular og barnehagar, slik at dei lettare kan oppfylle personopplysningslovas forskrifter og plikter. Me vil presisera at det sjølv sagt må leggjast til rette for ei hensiktsmessig overføring av informasjon mellom barnehagar og skular og skular imellom når det har betydning for tilpassa undervisning for eleven, og at det òg må vera mogleg å overføra på ein hensiktsmessig måte.

Til slutt vil eg ta opp forslaget frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Hadia Tajik har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Anders B. Werp (H) [10:52:11]: Høyre deler absolutt intensjonen til forslagsstillerne i disse to sakene.

Samfunnet er i endring. Vi får stadig ny teknologi, samtidig som sikkerhetssituasjonen forverres med terrortrusler, økende etterretningstrykk mot Norge, osv., noe som gjør at personvernet hele tiden befinner seg på en side av vekten, hvor vektskålen på den andre siden er trygghet og samfunnssikkerhet. Da må personvernet, som er en udelelig størrelse og verdi i et demokrati, måles opp mot bakteppet og samfunnsutviklingen for øvrig. En personvernkommisjon vil kunne gi en øyeblikksbetraktning av hvordan den balansen er, og hvordan den er ivarettatt. Det er en god tilnærming og en god intensjon, slik jeg tolker de to forslagene vi debatterer. Sikkerheten i samfunnet skal jo verne om nettopp personvernet.

Personopplysningsloven, som er den loven som i all hovedsak regulerer personvernet i kongeriket, trådte i kraft 1. januar 2001 – før terroren som rammet USA den 11. september, før vi hadde et forhold til begrepet sosiale medier, før smarttelefoner ble en del av hverdagen til det norske folk, før vi hadde et begrep om hva skytjenester og kryptering betydde, og før tingenes internett i det hele tatt var oppfunnet. Personvernregelverket på den tiden var basert på samfunnsendringer som man ikke kunne forutse, og som er en del av hverdagen i dag.

Derfor er det behov for å vurdere personvernet inn i en ny tid og også inn i hva vi kan anta blir fortsettelsen av den samfunnsutviklingen vi hele tiden er en del av. Det at barn og unge er en særskilt gruppe vi skal tenke på i denne sammenheng, er jeg helt enig i. Det dreier seg om bruk av den omtalte teknologien på en måte som bygger på holdninger, som bygger på kunnskap, som bygger på handlinger, og som ikke minst ser hvilke konsekvenser de handlingene har for barn og unge dersom man ikke foretar de gode vurderingene, og at det i ytterste fall kan skade venner, omgangskrets og familie om man misbruker den teknologien vi har. Og personvernet er en viktig del av dette bakteppet.

For Høyre er personvern mye mer enn en vurdering av dette i relasjon til justissektoren. Barn og unge er en viktig dimensjon, men det er også mye annet vi mener bør vurderes i denne saken. Jeg mener at forslaget fra justiskomiteen faktisk går lenger enn representantforslagene ved at vi peker direkte på det formelle og juridiske hjemmelsgrunnlaget for personvernet i Norge, uten nødvendigvis å gå veien om en personvernkommisjon. Det blir opp til regjeringen og departementet å vurdere dette i lys av hva som skjer på feltet i Europa. Der skjer det også ting som vil kunne få konsekvenser for Norge. Og så vil det være opp til departementet om man nedsetter en personvernkommisjon. Det kan godt hende man gjør det, men oppdraget vil være å se på lovgrunnlaget – det er utgangspunktet – om det er oppdatert. Jeg er i tvil om det er det, men det må vurderes grundig og godt faglig fra kompetent hold.

Jenny Klinge (Sp) [10:57:18]: Vi debatterer to saker samla no. Dei gjeld begge representantforslag frå Venstre. Det eine er eit forslag om å opprette ein personvernkom-

misjon for justissektoren, og det andre handlar m.a. om å opprette ein personvernkommisjon for barn og unge. Det er godt å sjå at det er brei politisk einigheit om at omsynet til personvern er viktig, men partia har ulike tankar om korleis vi kan gå fram for å sikre betre personvern.

Komitéfleirtalet har vist til at EUs personvernforordning tek til å gjelde i EU i 2018, og at det blir arbeidd med at dei norske reglane som gjennomfører forordninga, skal kunne tre i kraft frå same tidspunkt. Det blir argumentert med at det ikkje kan setjast ned ein personvernkommisjon før dette er gjennomført, men til gjengjeld skal kommisjonen som blir sett ned eit seinare år, ha eit breiare perspektiv.

Senterpartiet ser ikkje kvifor gjennomføringa av ei EU-forordning skal bety noko for om vi her til lands set ned kommisjonar som skal sjå på stillinga til personvernet i justissektoren og for barn og unge.

Dessverre er det slik at ting tek tid. Det tek tid å setje saman ein kommisjon og å utarbeide mandat, og det tek tid for kommisjonen å gjere arbeidet sitt. Sist gong vi hadde ein personvernkommisjon, tok det tre år frå vedtak om å opprette kommisjonen var fatta, til rapporten frå kommisjonen omsider vart send til departementet.

Samtidig som vi på mange måtar nyt godt av den teknologiske utviklinga, må vi også følgje med på dei problema som denne utviklinga kan bringe med seg. Set vi ned personvernkommisjonar på nokre felt i dag, kan vi bygge vidare på funna frå desse kommisjonane også dersom det seinare blir sett ned personvernkommisjonar som skal ha eit breiare perspektiv. Men å vente på ei EU-forordning før vi kan setje ned ein personvernkommisjon er etter mi meining å forsinke ein viktig jobb som skal utførast i personvernets teneste.

I vår vart det vedteke utvida moglegheiter for politiet til å nytte skjulte tvangsmiddel. Organiserte kriminelle og terroristar bruker stadig nye teknologiske verktøy, og derfor var det nødvendig å ta nokre grep på dette feltet, slik at politiet fekk nødvendige middel i kampen mot kriminaliteten. Likevel er det vanskeleg å finne balansen mellom omsynet til effektiv kriminalitetskamp og omsynet til personvern. Slik resultatet vart, meiner eg at det ikkje vart teke tilstrekkeleg omsyn til personvernet.

Forslag som Senterpartiet var med på – som ville sikra personvernet i større grad – vart stemt ned. Eg meiner at vi no treng å greie ut dei personvernmessige konsekvensane av dei vedtaka som er gjorde. Derfor må det raskt bli sett ned ein eigen personvernkommisjon for justissektoren.

Når det gjeld ein personvernkommisjon for barn og unge, har også vi i komiteen vore ueinige – ikkje om formålet, men om forma og tidsperspektivet. Eg meiner at det er behov for å sjå på dette no. Skal vi vente med å setje ned ein brei personvernkommisjon for barn og unge til etter at EU-forordninga er gjennomført i norsk rett, vil dei som går på ungdomsskulen og vidaregåande skule i dag, allereie ha teke avsluttande eksamen.

Teknologien utviklar seg som sagt i eit hurtig tempo, og dessverre er ungar og ungdom spesielt utsette for dei negative følgjene. Det er viktigare enn nokon gong at vi arbeider for å sikre barn og unge det personvernet dei har krav på. Eg støttar difor vurderinga til forslagsstillarane i Venstre om at det er viktig å sikre auka politisk bevisstheit om temaet ungar og personvern samt grensegangane mellom personvern og andre omsyn. Senterpartiet går difor inn for

å be regjeringa opprette ein personvernkommisjon for barn og unge.

Når det gjeld kameraovervaking i skulen, vil eg vise til at Datatilsynet har kalla praksisen for problematisk. Generell overvaking, slik det har utvikla seg til på mange skular – og utan reglar for lagring – er sterkt inngripande. Overvaking kan ha ein preventiv effekt, f.eks. mot mobbing og hærverk, men det vil òg kunne påverke åtferda til elevane og verke avgrensande på ein måte som ikkje er positiv. Det er derfor behov for ein restriktiv praksis, og spørsmåla bør greiast ut nærmare. Eg fremjar derfor følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Justis- og beredskapsdepartementet sender ut et rundskriv som inn-
skjerper praksis med kameraovervåkning ved skolene i tråd med Datatilsynets vurderinger.»

Senterpartiet står også saman med Arbeidarpartiet om eit forslag om å regulere moglegheita til å publisere helseopplysningar til ungar i sosiale medium.

Med dette tek eg opp alle forslaga frå Senterpartiet i dei to sakene vi no debatterer samla.

Presidenten: Representanten Jenny Klinge har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Iselin Nybø (V) [11:02:13]: La meg begynne med å si litt om forslaget om en personvernkommisjon på justisfeltet. Det er vel og bra at samtlige som har vært her oppe, sier at personvern er grunnleggende og viktig i et liberalt og demokratisk samfunn. Men det er en utfordring når det er lettere å stå og snakke om personvern i taler og på talerstoler enn faktisk å gjøre noe med det. En annen utfordring som vi står overfor med ujevne mellomrom, er at vi får denne diskusjonen stykkevis og delt. Vi vet at nå verserer det en sak i domstolene som gjelder hvorvidt politiet kan ta i bruk fingeravtrykk for å åpne opp telefoner. Det er ikke lenge siden vi selv behandlet en sak som gikk på det å hacke seg inn i datamaskiner. Dette er ting som kommer opp hele veien, og det er kontinuerlig utvikling i samfunnet som gjør at nye metoder stadig blir aktuelle.

Denne uken kunne vi lese om Storbritannia, som nå innfører en ny lov som omtales som snokeloven. Den går betydelig lenger enn datalagringsdirektivet, som vi har diskutert her i salen flere ganger. Det viser hvor aktuell denne saken er, og hvordan vi hele veien beveger oss med små og store skritt mot det som går på bekostning av personvernet. For én ting er å snakke om betydningen og viktigheten av personvernet, en annen ting er å ta konsekvensen av at personvernet faktisk skal løftes opp.

Det er heller ikke en uaktuell problemstilling i Norge at vi skal innføre sånne store og omfattende overvåkninger. Vi vet at dette digitale grenseforsvaret også stiller personvernet under betydelig press, så her er vi inne på et område som kontinuerlig blir utfordret. Det var jo nettopp det som var poenget med å foreslå en kommisjon. Jeg vil veldig sterkt påstå at forslaget om å opprette en kommisjon på justisfeltet er å gå mye lenger enn det som regjeringspartiene legger opp til her, hvor de ber regjeringen vurdere, for det første fordi man får en uavhengig kommisjon til å se på dette, man får sett på det bredere, man har en konkret bestilling om hva man vil ha, man overlater det ikke bare til regjeringen å se på om personopplysningsloven er tilstrekkelig til å ivareta personvern. Jeg er helt enig i det som

Anders B. Werp sa, at det er grunn til å være usikker på om den er tilstrekkelig.

Jeg har også lyst til å kommentere litt det som går på barn og unge. Barn og unge er helt underlagt det som voksne bestemmer. Det er ikke sånn at barn og unge kan velge om de vil gå på den skolen eller den skolen, det er ikke sånn at barn og unge kan velge om de vil være på en kameravåket skoleplass eller ikke. Det er voksnes ansvar å ivareta barns personvern, barn har også krav på personvern, og derfor er det viktig at vi setter fokus på disse problemstillingene. Her er det, som representanten Klinge også sa, en praksis som har blitt kritisert, fordi den er ganske omfattende, men også fordi praksisen rundt lagringen er svært varierende.

I tillegg er vi på teknologisiden i en kontinuerlig utvikling. Hverdagen til barn og unge i dag ser helt annerledes ut enn hverdagen til barn og unge for bare fem år siden – og den er totalt forskjellig fra for ti år siden. Det gjør at vi vil ikke få ett svar som vil gjelde for alltid, for utviklingen vil også fortsette framover. Det bare understreker viktigheten av å se på de sakene, se på de problemstillingene som gjelder barn og unge spesielt, for det er vi som er voksne, som har ansvar for deres personvern.

Jeg vil derfor ta opp de forslagene vi har fremmet, og jeg er glad for at Senterpartiet også har løftet noen av de sakene som vi fremmet i vårt opprinnelige forslag.

Presidenten: Representanten Iselin Nybø har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Bård Vegar Solhjell (SV) [11:06:48]: Men kjære venner, er det noko personvernet ikkje treng, så er det fleire rundar med honnørord om kor ufatteleg viktig det er. Eg trur at viss ein kom utanfrå utan å kjenne innstillinga, og hørte på innlegga i denne saka, ville dette stått fram som den saka som hadde klart varmest støtte i salen på dagens sakskart. Det er det altså ikkje.

Saksordføraren gjev honnør, han seier han er ganske einig i forslaga, han kunne stemt for dei, han berre gjer det ikkje. Representanten Tajik seier at det forslaget som ho sjølv og partiet hennar vil støtte, er ganske tamt. Ja, ein må jo ikkje halde fram med å vere tam, ein kan stemme for det som ikkje er tamt. Representanten Werp heldt jo det varmaste forsvaret for personvernet og forslagsstillarane sine intensjonar i salen i dag – heilt i det toneleiet eit regjeringsparti bør vere for sitt støtteparti tre dagar før dei risikerer å verte kasta av det – men konkluderer likevel med å stemme imot det, fordi han vil gå endå lenger enn det han er veldig for. Ein skal ikkje ha vore så veldig lenge i Stortinget før ein veit at eit forslag av typen «ber regjeringen vurdere» neppe er noko som kjem til å gå lenger enn to heilskaplege gjennomgangar.

La meg kort og gå inn i argumentasjonen på dei ulike punkta her. For det første: Det vert argumentert med – mot forslaget om ein gjennomgang i justissektoren – at det er viktigare å sjå heilheita. Det er eg på mange måtar einig i. Eg har òg vore litt usikker på det forslaget, ut frå den grunngevinga. Eg trur det er langt større behov for eit heilskapleg forslag, men no er det jo sånn at det er ikkje meir enn eitt år eller to sidan SV la fram eit forslag om ein heilskapleg gjennomgang her i salen, som dei same partia òg stemte imot, og då kunne ein jo, viss det var eit vesentleg argument, i innstillinga ha føreslått ein heilskapleg

gjennomgang, i staden for ein gjennomgang berre i justissektoren. Men det gjer ein altså ikkje. Grunnen til at heilskapen er så viktig, er at det på personvernfeltet ofte ikkje er det enkelte skritt, men summen av mange skritt over tid som utgjer utfordringa.

Det andre argumentet som vert brukt, er at det går ekstremt raskt. Ja, det gjer det, og det kan vere eit argument for jamleg å sjå på lova, men etter mitt syn er det òg eit argument for jamleg å få nokon eksterne til å gjennomgå feltet og sjå korleis det fungerer.

Og då er vi ved det tredje poenget, at det gjer ingen skade om departementet går gjennom lova. Men dette er eit typisk område der det enkelte departement først og fremst er oppteke av å skulle styre sin eigen sektor. Sånn er forvaltninga sånn som vi har organisert ho, mens personvern typisk er eit omsyn som er sektorovergripande. Derfor er det viktig at ein jamleg og ofte tek inn dei som er utanfor sektoromsynet, til å vurdere det overgripande omsynet.

Det andre, som eg sjølv har erfart, er at i ein sektor vil dei som arbeider der, trass alt vere mest opptekne av måloppnåinga innan sitt område. Justisdepartementets primære hensikt er å kjempe mot kriminalitet meir enn å vareta personvernet. Utdanningsdepartementets primære hensikt er å vareta læringa til elevane, trass alt. Helsedepartementets primære hensikt er å forbetre helsa vår. Då risikerer ein, viss ein berre ser på det sektorvis, at det omsynet ofte vil overstyre eit meir allment omsyn. Det er det sentrale argumentet, slik eg ser det, relativt ofte å bringe inn nokon som kan sjå det overordna utanfrå, sånn som ein kommisjon kan.

Til slutt til det forslaget eg synest er klart best, og som det er vanskeleg å forstå at ikkje kan få fleirtal, det gjeld forslaget om ein personvernkommisjon for barn og unge. Dette er ganske nye spørsmål, både fordi barn møter dei tidlegare enn før, og fordi det har vore ei rivande teknologisk utvikling, og truleg òg ei veldig kjøpekraftsutvikling, som gjer at barn møter dei gjennom teknologi raskare. Det er òg spesielt fordi dei det angår, ikkje har moglegheita til å beskytte seg og ta stilling gjennom demokratiet på same måte som oss. Det er vi, foreldra, som gjer det, som vel stortingsrepresentantar, som er valde her, og då kan det faktisk vere spesielt viktig å ta inn dei omsyna.

Eg forstår dette er vanskelege avvegingar – kjempevanskelege. Nettopp difor er det viktig å gå inn i dei grundig og heilskapleg. Det er store spørsmål. Eg vil i tillegg leggje til at eg synest det er synd, når eit parti fremjar eit såpass godt, gjennomarbeidd og nytenkjande forslag som forslaget om ein personvernkommisjon for barn og unge, at ein ikkje rett og slett kunne fått vedteke det i Stortinget, når det ikkje rammar nokon veldig tungt. Så vi kjem til å støtte forslaga, som eg synest er godt grunngeevne i dette tilfellet.

Statsråd Anders Anundsen [11:12:03]: Jeg er ikke helt sikker på om det er grunnlag for den sterke kritikken som sistnevnte taler hadde mot det engasjementet som vises fra talerstolen for personvern. Jeg synes det er et gode at alle som har vært her oppe, viser hvor viktig personvern faktisk er, hvor langt fremme i bevisstheten det er på alle felt. Det synes jeg er veldig positivt. Så kan man mene hva man vil om de ulike forslagene, men det alle forslagene viser, er at de på enkelte områder vil ha effekt, på andre områder ikke ha effekt. Det er det som kanskje

er litt av utfordringen ved dette, for jeg er helt enig i at personvernet er under press, ikke minst fordi vi har hatt en rivende teknologisk utvikling de siste årene, og den kommer til å fortsette. Men er den virkelig under større press på justisfeltet enn på andre felt? Er den ikke også under sterkt press på helseområdet, på sosialområdet, på sosiale medier, med måten private selskaper innhenter data om oss på og bruker det i aktiv markedsføring for å påvirke våre valg? Er det egentlig mindre press på disse områdene? Det er jeg ikke sikker på.

Sånn sett, hvis jeg skulle valgt mellom forslaget fremmet av Venstre og det fra SV, som ble behandlet her tidligere, så hadde SV iallfall en bredere tilnærming til dette, som muligens ville vært – synes jeg, da – enda mer relevant. Det er der jeg mener komiteen lander på et forslag som er veldig bra, for det vil bidra til at en får en gjennomgang av det som er grunnlagsloven for personvernet. Så må vi da gjøre det på en skikkelig og grundig måte, og det er Justis- og beredskapsdepartementet som skal bidra til det. Jeg har tro på at en sånn gjennomgang i alle fall kan gi et godt diskusjonsgrunnlag som er bredere enn forslagene som Venstre har fremmet. Jeg har stor sympati for dem, og det opplever jeg egentlig at alle som har vært her oppe, har.

Jeg har lyst til å nevne at det er flere som har vært innom politiets metoder og utviklingen av metodebruken. Det er ingen tvil om at Stortinget har fått flere metoder som også har en personvernside. Derfor har jeg lyst til å minne Stortinget om at på justisområdet skal vi nå bl.a. evaluere Kommunikasjonskontrollutvalget tre–fem år etter at de nye metodene om skjulte tvangsmidler ble satt i kraft, vi skal evaluere dataavlesning særskilt innen fem år, vi skal nå gjennomføre et nylig vedtatt personvernregelverk, som representanten Klinge var inne på, og Lysne II-utvalgets utredning om digitalt grenseforsvar skal følges opp av Forsvarsdepartementet, som også reiser svært viktige prinsipielle personvernspørsmål. Så på justisfeltet er det også en del pågående prosesser som vil gå inn i det en kommisjon eventuelt ville måtte berøre. Det er ikke unaturlig å ha som utgangspunkt at en del av de nye virkemidlene som en mener kanskje kan presse personvernet på justisfeltet, får virketid før en kommisjon eventuelt skal se nærmere på om effekten står i forhold til de potensielle utfordringene som også skapes for personvernet.

Jeg må si at jeg faktisk er begeistret for den debatten som har vært her, jeg synes det viser fram en del av de viktige dilemmaene en står oppe i. En skal ikke bare ha effektive, moderne systemer, en skal også sikre personvernet på en god måte. Jeg synes det er høyst relevant å gå gjennom en lov – som egentlig ikke er gammel, i vår lovsamling er personopplysningsloven en relativt ung lov – for å se om den har fulgt med i svingene, med tanke på teknologiutviklingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Iselin Nybø (V) [11:16:15]: Vi har flere ganger hørt statsråden snakke varmt om personvern, både da han var stortingsrepresentant, og nå som han er statsråd. Det hører vi i dag også. Vi hører en statsråd som snakker veldig varmt om personvernet, og som ikke minst snakker varmt om en personvernkommisjon. Men det virker som han mener at personvernkommisjonen kunne vært en god idé

hvis den bare ikke hadde vært så snever som det Venstre foreslår, i og med at vi bare foreslår den på justisområdet.

Nå er det først og fremst justisområdet statsråden har ansvaret for, og det er ingen som kan forutsi framtiden. Men her og nå, i dag, er det statsråden som er statsråd. Den muligheten man har når man er statsråd, er ganske betydelig i de sakene man brenner for og ønsker. Så jeg vil bare spørre statsråden: Hvis han mener at det burde være en personvernkommisjon på et bredere område, hvorfor gjør ikke statsråden noe med det når han er statsråd?

Statsråd Anders Anundsen [11:17:20]: Jeg har ikke sagt at jeg mener det må være eller bør være en personvernkommisjon. Jeg har bare sagt at det er et forslag som ikke er så dumt. Det kan godt være at det er klokt å ha en personvernkommisjon på et eller annet tidspunkt. Det er ikke sikkert at tidspunktet er nå. Derfor synes jeg at den modellen som komiteen har falt ned på, hvor en går gjennom det som er lovgrunnlaget, er ganske god.

Jeg har stor sympati for både det forslaget som Venstre har fremmet, og det SV fremmet tidligere, knyttet til personvernkommisjoner. Men jeg er ikke overbevist. For det første er jeg ganske sikker på at det å snevre inn en kommisjons virkeområde ikke vil bidra til å få det helhetlige bildet på plass. Det mener jeg er nødvendig – hvis en skal ha det helhetlige, overordnede perspektivet på personvern som jeg opplever at også Iselin Nybø er ute etter å få. Så når det gjelder justisfeltet, har jeg vært veldig tydelig på at jeg mener en personvernkommisjon begrenset til justisfeltet ikke vil være relevant akkurat nå.

Iselin Nybø (V) [11:18:14]: Litt om det med barn og unges personvern: Det som skiller barn og unge fra resten av befolkningen, er at de er avhengig av hva de voksne bestemmer på vegne av dem. Det som også er nytt i barn og unges hverdag, er den teknologiske utviklingen og den tilgangen som er til internett, til smarttelefoner og til alt det som i dag er en naturlig del av hverdagen, men som skaper ganske betydelige utfordringer – enten det er filming i dusjen eller ting som skjer på internett. Det er en svært annerledes hverdag for barn og unge i dag enn for bare noen få år siden. Det i seg selv mener jeg må være grunnlag for å se litt spesielt på barn og unge.

Nå har statsråden sagt at han synes det forslaget Stortinget kommer til å gå inn på i dag, er veldig bra. Så da lurer jeg bare på: Hvordan har statsråden tenkt å følge opp dette, og spesielt med tanke på barn og unge, som ikke bare er innenfor statsrådens ansvarsområde, men som ikke desto mindre er minst like viktig?

Statsråd Anders Anundsen [11:19:17]: Det er for tidlig nå å si hvordan det konkret følges opp. Men det vil være et mangfold av muligheter for å følge opp det på en grundig måte, alt fra en enkel gjennomgang av loven til en grundig utredning av et sammensatt utvalg. Hvilken modell vi til slutt velger, må jeg nesten få lov til å komme tilbake til. Stortinget har ikke fattet vedtak ennå.

Jenny Klinge (Sp) [11:19:52]: Det blir frå komitéfleirtalet og også frå statsråden si side vist til EUs personvernforordning, som skal gjennomførast i 2018. Det blir sagt at viss ein skal ha ein breiare kommisjon, så bør det vente. Eg har forståing for at ein gjerne vil sjå breitt på

det, men det eg gjerne ville høyre statsråden sine tankar eller meining om, er: Er det verkeleg slik at det å setje ned ein personvernkommisjon på justissektoren og ein for barn og unge vil vere bortkasta arbeid fordi ein eventuelt seinare skal setje ned ein breiare kommisjon? Eg vil sjå det slik at det kunne vere ein absolutt fordel å sjå på desse to veldig viktige områda, og at det arbeidet skal kunne brukast også i det ein eventuell seinare, breiare kommisjon for personvernet skal arbeide med. Som sagt i innlegget mitt er det å kome raskt i gang viktig, elles vil ikkje det arbeidet kunne brukast seinare, uansett.

Statsråd Anders Anundsen [11:20:47]: Jeg tror ikke det er noe arbeid på personvernområdet som er bortkastet, for personvernet vil ha mange ulike fasetter, og det er mange ulike vinklinger inn i et personvernspørsmål. Det som må være det relevante spørsmålet, er om det er den måten en ønsker å gå videre på fordi en har ønske om å oppnå noe helt konkret. Jeg er ikke sikker på om det er ved å sette ned begrensede personvernkommisjoner på enkelte, små områder. Jeg tror Klinge og jeg for så vidt har et relativt likt forhold til EU, men jeg synes representanten bør ta inn over seg at Europaparlamentets engasjement for personvernet er ganske sterkt. Det er store personverndiskusjoner også i Europaparlamentet, og den forordningen som nå er vedtatt, og som skal implementeres i norsk rett, vil forsterke personvernet også på vårt rettsfelt. Det er ikke det samme som at alle nasjonale innspill vil være bortkastet. Spørsmålet er bare om vi får ut av det det vi faktisk ønsker å få ut av det.

Jenny Klinge (Sp) [11:21:52]: No har eg jo ikkje noko ønske om at statsråden skal sitje i same posisjon om tre år eller noko slikt, men i den grad statsråden gjer det, vil han då ut frå debatten som har vore her i dag, vere den første til å ta initiativ til å setje ned ein brei personvernkommisjon med det utgangspunktet at EU har kome lenger i sitt arbeid enn Noreg har gjort? Kva vil statsråden?

Statsråd Anders Anundsen [11:22:16]: Jeg har ingen glasskule som kan gi meg indikasjoner på hvem som eventuelt skal ta det initiativet, men jeg tror i hvert fall det er grunn til å understreke at en personvernkommisjon, uansett hvem som skulle sette den ned når den eventuelt skulle bli nedsatt, må ha en bred innfallsvinkel og et godt grunnlag for den jobben som skal gjøres. Da kan det være klokt, tror jeg, at en del av de tingene som en mener kan bidra til å utfordre personvernet, faktisk har fått noe virketid. Jeg mener at vi har ganske gode personvernrammer i norsk rett i dag, derfor synes jeg det er grunnleggende fornuftig likevel å ha en gjennomgang av om vi har løsninger som er optimale. Jeg har sagt fra denne talerstolen tidligere at jeg ikke vil motsette meg opprettelse av en personvernkommisjon, men jeg mener det er viktig at den har et mandat som faktisk tar hele personvernet inn i seg, ikke bare deler av perspektivet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Anders B. Werp (H) [11:23:31]: Jeg tegnet meg under representanten Solhjells innlegg – et innlegg jeg vir-

kelig må berømme. Det var et glimrende innlegg om et tema, og det viste et sterkt engasjement, som jeg virkelig deler.

Allikevel kommer vi nok til ulik konklusjon, av grunner jeg ikke helt klarer å forstå – nettopp ut fra representantens egne argumenter. Hovedargumentet til representanten Solhjell var nettopp at personvernet er sektorovergripende. Selvfølgelig, naturligvis, helt opplagt – personvern dreier seg om mer enn bare å se på enkeltdelene av samfunnsmaskineriet og hvordan det griper inn i folks hverdag, og hvordan teknologien og sikkerhetsbakteppet påvirker dette. Vi må betrakte personvern som en helt sentral demokratisk verdi som skal ha en sterk posisjon uansett. Da må vi tenke helhet. Da må vi løfte blikket.

Personopplysningsloven er jo sektorovergripende. Den er teknologinøytral. Den griper inn i alle departementers virksomhet. Det er nettopp derfor komiteen peker på: La oss starte der. Oppdraget ligger på lovsiden, og veien dit kan godt gå via en personvernkommisjon. Jeg ser slett ikke bort fra det. Kanskje det til og med er helt naturlig. Men med vedtaket i dag sier vi at vi ser på helheten, og vi peker direkte på lovgrunnlaget.

Det ligger mange gode løse forslag og mindretallsforslag i saken. Men hver for seg er de ganske langt under det jeg vil kalle sektorovergripende perspektiver. De er viktige hver for seg – betydningsfulle hver for seg – men denne saken, slik vi opplever den, dreier seg om det store bildet og at vi fra denne sal gir et tydelig signal til regjeringen: Start arbeidet med en gjennomgang av personvernlovgivningen på alle sektorer. Det er det det dreier seg om. Det dreier seg ikke om å ekskludere noe felt, men vi peker spesielt på barn og unge. Det gjør vi.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 10 og 11.

Sak nr. 12 [11:26:18]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å styrke ordningen med fri rettshjelp (Innst. 74 S (2016–2017), jf. Dokument 8:97 S (2015–2016))

Ulf Leirstein (FrP) [11:26:53] (ordfører for saken): Muligheten til å kunne orientere seg i og nyttiggjøre seg et stadig mer komplisert og rettsliggjort samfunn avhenger bl.a. av det økonomiske utgangspunktet for den enkelte. For dem som ikke har økonomisk mulighet eller av andre grunner ikke evner å orientere seg i et raskt voksende lov- og forskriftsverk, er fri rettshjelp et avgjørende velferdsgode, som det i nødvendig grad vil være viktig å videreutvikle og ytterligere tilpasse. Samtidig har endringer i ordningen med fri rettshjelp økonomiske konsekvenser. En utvidelse av ordningen med fri rettshjelp er derfor både et velferds- og i høyeste grad et budsjettspørsmål for Stortinget.

Frivillige organisasjoner er et viktig supplement til det offentlige tilbud. Etablering av flere samlokaliserte rettshjelpstiltak, etter modell av Jusshuset i Oslo, er viktig og noe en samlet justiskomite er positiv til. Det er viktig å sikre gode rammevilkår for de frivillige organisasjonene, og

man bør tilstrebe mer langsiktige avtaler for å sikre forutsigbarhet, samtidig som tilbudene bør kvalitetssikres.

Fri rettshjelp er en viktig rettssikkerhetsgaranti. Den er hjemlet i EMK artikkel 6, som gir individet rett til en rettferdig rettergang. EMD har i flere saker lagt til grunn at staten etter omstendighetene har plikt til å gi tilgang på fri juridisk bistand i den utstrekning det er en nødvendig forutsetning for en effektiv adgang til domstolsprøving. Fri rettshjelp bidrar til å sikre at den enkelte får oppfylt sine rettigheter.

Behovet for rettshjelp er stort, særlig for de mest ressursvake gruppene i samfunnet. Dagens samfunn blir stadig mer komplekst, og det kan være vanskelig å orientere seg om hvilke rettigheter man har. I tillegg kan dagens ordning gi uheldige utslag, f.eks. i barnefordelingssaker der den ene parten har krav på fri rettshjelp, mens den andre parten ikke har krav på fri rettshjelp fordi vedkommendes inntekt akkurat overstiger beløpsgrensen. Det bør derfor utredes om ordningen bør endres for å bli mer rettferdig.

Sosial dumping er også et stort problem i enkelte bransjer i arbeidslivet. Jeg er derfor glad for at en samlet komité vil vurdere om det er grunnlag for å se på om ordningen med fri rettshjelp bør utvides til å omfatte flere områder. Sosial dumping er et eksempel på et slikt område.

Selv om komiteen ikke anbefaler å vedta representantforslaget slik det foreligger, ønsker et bredt flertall på Stortinget en nødvendig gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp. For en tid tilbake kom det en NOU om samme tema, og det er en klar oppfordring fra komiteen i innstillingens tilråding til vedtak, at dette er noe vi ber regjeringen gjennomgå og komme tilbake til. Komiteens innstilling lyder som følger:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv.»

Jeg konstaterer også at det er fremmet forslag i saken på bordet i dag, bl.a. fra Venstre, som på mange måter er ganske likelydende. Jeg håper et enstemmig storting kan slutte seg til komiteens innstilling. Jeg tror signalene både er klart gitt til regjeringen og godt mottatt, og at dette er noe som regjeringen vil følge opp. Det setter vi selvfølgelig pris på.

Iselin Nybø (V) [11:30:20]: Dette er en sak der det er stor enighet også i komiteen om at det er behov for å se på ordningen med fri rettshjelp.

Jeg tar ordet først og fremst for å fremme de forslagene vi har levert inn. Grunnen til at vi har levert inn egne forslag, er for det første at vi mener at våre forslag er tydeligere og spissere og ber regjeringen komme tilbake igjen til Stortinget. Forslaget som går på førstelinjetjenesten, fremmer vi fordi vi mener at førstelinjetjenesten i seg selv er viktig for dem som måtte trenge bistand.

Rettshjelp er viktig for mange fordi vi lever i et regelsamfunn, noe som har sine positive sider, men som også har noen utfordrende sider. Det er ressurskrevende for mange å sette seg inn i regelverket. Og når vi sier at én ting er å ha rett, en annen ting er å få rett, er det slik at det å ha rett kan være gratis, mens det å få rett kan koste ganske mye penger. Derfor er den frie rettshjelpen viktig for folk.

Jeg vil også si at det i dag er noen utfordringer med fri rettshjelp – knyttet til hvilke områder som dekkes, og på

hvilke områder vi kan få hjelp. Jeg er derfor glad for at komiteen peker spesielt på ett område som vi vet har vært utfordrende, og det er barnefordelingssaker der den ene parten får innvilget fri rettshjelp, mens den andre ikke får det, selv om man bare er så vidt over grensen for ikke å få det. Da kan den ene parten drive prosessen gratis, mens den andre sitter i en situasjon som kan være ganske fortvilende.

Vi har også fått tilbakemeldinger fra Juss-Buss og andre om utenlandsk arbeidskraft som kommer til Norge og ikke får utbetalt lønn, og som dermed er i en vanskelig situasjon – både fordi de faktisk ikke får lønnen sin, og fordi de ikke får hjelp til å kreve sin rett til å få utbetalt lønn. Derfor er det et behov for å se på grensene, men også på hva som dekkes av fri rettshjelp.

Jeg synes også det er viktig å peke på mange av de tilbudene som er der ute. Én ting er det som advokatene gjør gjennom fri rettshjelp, men det er også gode og viktige tilbud gjennom Juss-Buss, Jusshjelpa, JURK osv. Disse er ofte knyttet til store byer og ofte der det er et juridisk fakultet, men det er absolutt noe vi må se på videre.

Jeg tar opp de nevnte forslagene.

Presidenten: Da har representanten Iselin Nybø tatt opp de forslagene hun refererte til.

Kari Henriksen (A) [11:33:18]: Jeg tar ordet bare for å avgi en stemmeforklaring.

Arbeiderpartiet er enig med saksordføreren, som holdt en god innledning om saken, om viktigheten av dette, at det er en velferdsordning, men at det samtidig er viktig å se på hvordan denne velferdsordningen treffer. Det er viktig for Arbeiderpartiet at vi utreder så mye som mulig for å få med oss alle sider av rettshjelpspolitikken.

Derfor vil jeg signalisere at vi stemmer for Venstres forslag i dag.

Peter Christian Frølich (H) [11:34:10]: Også Høyre er enig i at det kan være veldig gode grunner til en gjennomgang av ordningen med fri rettshjelp. Det høres kanskje ut som en litt forslitt floskel, men det er virkelig en av de ordningene som kan kalles en grunnstein i rettssystemet vårt.

Vi har sett over flere år at kostnaden ved ordningen har økt og økt og økt. Jeg tror – og jeg tør påstå – at vi er kommet til et nivå som må ligge helt i verdenstoppen, relativt sett. Så vet jo vi som kommer fra partier som vet at penger ikke nødvendigvis alltid tilsvarer 100 pst. effekt, at det kan være veldig gode grunner til å se på om disse pengene brukes riktig. Treffer ordningen for bredt? Treffer den for snevert? Treffer den riktige personer? Er det saksfelt som er utelatt som bør tas inn? Er det noen saksfelt som bør tas ut? Dette er veldig interessante spørsmål. Vi vet at med skiftende samfunnsforhold og ikke minst en økt rettsliggjøring i samfunnet får vi gjerne problemer knyttet til forhold som husleie, familierett, barnerett, utlendingsrett, arbeidsrett osv. Jeg vet at Høyre bl.a. har en pågående programdiskusjon om fri rettshjelp til lønnsinnndrivelse, som er et stadig økende problem. Så dette er veldig interessant å få sett på.

Høyre støtter veldig sjelden forslag som blir veldig konkrete, rett over bordet, i denne formen for Dokument 8-forslag, så vi kommer ikke til å støtte det, men i komiteen

har vi sluttet oss til en bred gjennomgang. Det mener vi er fornuftig. Når det gjelder forslagene fra Venstre, ser vi ikke at det er noen stor realitetsforskjell mellom dem og hva som allerede ligger i innstillingen fra komiteen, så vi holder oss til komiteens flertallsinnstilling.

Rasmus Hansson (MDG) [11:36:15]: Når vi kommer i en vanskelig juridisk situasjon, føler de fleste av oss som ikke er spesialister på temaet selv, ganske stor avmakt. Hvis man i tillegg har lite penger, er det enda verre. I slike situasjoner er det viktig at folk får hjelp til å få ivarettatt sine juridiske rettigheter, enten det handler om barnefordelingssaker, sosial dumping eller inndriving av lønn. Fri rettshjelp er avgjørende for at alle som har rett, også skal få rett, uavhengig av tykkelsen på lommeboka.

I en liberal rettsstat eier folk sine egne sivilrettslige konflikter, og de kan bestemme selv hvordan de best skal ivareta sine interesser, men det får en ikke praktisert hvis en ikke har råd til å engasjere en advokat. Da kan en bli overkjørt. Derfor har min vararepresentant, Une Aina Bastholm, på vegne av Miljøpartiet De Grønne fremmet et konkret forslag, av den typen som Høyre vanligvis ikke pleier å støtte, men som de langt på vei støtter her allikevel, noe vi er fornøyd med. Vi er derfor veldig glad for at justiskomiteen går inn for en gjennomgang av denne problemstillingen og begrunner det på en måte som vi har stor sympati for.

Tidligere i dag har Stortinget utvidet rettshjelpsloven noe. Flere områder bør inkluderes. Sosial dumping, sosiale tjenester, familiejenforening og utvisning er eksempler på sakstyper som er kritiske for dem som rammes, men som det i dag ikke gis fri rettshjelp til. I slike saker bør fellesskapet stille opp. Hvis en useriøs arbeidsgiver nekter å utbetale riktig lønn, er det utmattende ikke å nå fram hvis man ikke har råd til å engasjere en advokat.

Juridisk bistand i kompliserte saker er kostbart, og dagens inntektsgrense, som ble fastsatt i 2009, er så lav at mange med lav inntekt faller utenfor. Derfor håper vi virkelig at gjennomgangen som Stortinget i dag ber regjeringen om å gjøre, vil resultere i en forhøyet inntektsgrense. Derfor har vi, sammen med SV, fremmet to løse forslag. Det ene er:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en kraftig opptrapping av inntektsgrensen for fri rettshjelp i statsbudsjettet for 2018.»

Det andre er:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at inntekts- og formuesgrensene for rettshjelp justeres årlig i takt med folketrygdens grunnbeløp (G), for å sikre at betalings- evne ikke avgjør den enkeltes rettsikkerhet.»

Vi er også glad for – og støtter – Venstres forslag om å vurdere en utvidelse av saksområder og om en utredning av førstelinjetjenesten, og vi oppfordrer Stortinget til å stemme for disse.

De med størst behov vet ofte ikke engang at de kan få hjelp. Dette opplyser de som driver med fri rettshjelp, veldig tydelig. Dette sementerer sosiale forskjeller, og De Grønne håper derfor at regjeringen sørger for at det finnes oppsøkende tiltak for å gi folk nødvendig kunnskap om egne rettigheter.

I europeisk sammenheng bruker Norge mye penger på rettshjelp, men spørsmålet er om pengene brukes riktig, slik flere talere tidligere har tatt opp. De Grønne mener det

er åpenbart at vi trenger en førstelinjetjeneste. Den kan omfatte en innledende veiledningstime, et telefonnummer alle kan ringe for å få generell veiledning om rettigheter, e.l. I Finland har førstelinjetjenesten spart samfunnet for store kostnader og styrket rettshjelpen til befolkningen.

De Grønne setter stor pris på at hele justiskomiteen mener at de ideelle organisasjonene som jobber for fri rettshjelp, bør få langsiktige finansieringsavtaler, og vi slutter oss selvfølgelig til det. Men når fri rettshjelp først er innvilget, er det viktig at den dekker advokattimer nok til å sikre en forsvarlig håndtering. Hvis kvalifiserte advokater fortsatt skal ta fri-rettshjelp-saker, må salærsatsene økes noe. Dagens utdaterte satser gjør at det i mange tilfeller blir umulig for folk å få god nok bistand. Det svekker rettsikkerheten, og det kan dessuten føre til flere saker enn nødvendig i retten, med de kostnadene det medfører.

Norges rettshjelpsordning er blitt kritisert av FN en rekke ganger. Miljøpartiet De Grønne er derfor glad for oppslutningen om det forslaget vi har fremmet, og vi styrker selv i vårt alternative budsjett ordningen med 320 mill. kr.

Jeg tar med dette opp de forslagene Miljøpartiet De Grønne har sammen med SV.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte.

Statsråd Anders Anundsen [11:41:15]: Også i denne saken er det veldig bred enighet i komiteen om viktigheten av fri rettshjelp, og konklusjonen til komiteen er en god konklusjon, der en ber regjeringen ha en gjennomgang av gjeldende rettshjelpsordning. Jeg legger til grunn at det i dette forslaget også ligger at en skal ha en totalgjennomgang for å se om det er områder som ikke treffer godt i dag, altså at man kanskje gir rettshjelp på områder hvor man for fremtiden ikke bør gi rettshjelp, sånn at en får en totalgjennomgang både av hvorvidt det skal utvides, og av hvorvidt det skal innskrenkes.

Jeg har lyst til å peke på det saksordføreren også var inne på, at kostnadene til rettshjelp har økt dramatisk de siste årene, både fordi det har vært noen utvidelser og kanskje også fordi folk har blitt mer bevisste på at de faktisk har disse rettighetene. Vi er nødt til å ha en bærekraftig modell for hvordan fri rettshjelp skal ytes for fremtiden, som er, som det står i forslaget, «mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv», for det er det som må være hensikten med ordningen, og det kan være godt å ha en fornyet gjennomgang av det.

Vi har for så vidt allerede i departementet startet så smått med det arbeidet, bl.a. gjennom vår dialog med Advokatforeningen, som også har vært opptatt av både virkeområde og innretning, så arbeidet er allerede sparket så vidt i gang. Men det Stortinget nå ber om, er en fullstendig gjennomgang, som jeg må be om å få bruke noe tid på, for det er et svært arbeid, med store økonomiske konsekvenser.

Jeg har også lyst til å peke på det vanvittig flotte arbeidet som gjøres av frivillige organisasjoner på dette området, som mottar støtte, både Juss-Buss, JURK og Gatejuristen. De er samlet i Jusshuset i Oslo og har kjempeflotte rettshjelpstiltak for veldig utsatte grupper. Og det er jo det som egentlig er formålet. Det er viktig ikke bare å ha rett, men også å få rett for dem som tilhører de mest utsatte. Så

nok en gang er jeg veldig fornøyd med komitéinnstillingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [11:43:31]

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen om endring i straffeprosessloven om bruk av elektronisk soning (Innst. 75 S (2016–2017), jf. Dokument 8:109 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – vil bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [11:44:21] (ordfører for saken): Jeg tror jeg skal driste meg til å starte med følgende kommentar: Jeg hørte at statsråden var oppe her og sa han var godt fornøyd med den jobben justiskomiteen hadde gjort i flere saker i dag. Det er mulig det kommer til å sjokkere statsråden, men det er justiskomiteen fornøyd med også, bare så det er presisert, slik at det ikke er noen tvil.

Så til saken. Arbeiderpartiet har fremmet en sak med to forslag. Det ene går på å utvide bruken av elektronisk kontroll, og det andre går på at folk som blir tatt med brukerdoser, primært de, i større grad skal kunne få behandling heller enn en form for straffesanksjon. Jeg kunne ha sagt at dette var å slå inn åpne dører, men det har jeg ikke tenkt å gjøre, for jeg har stor respekt for de forslagene som er fremmet, og intensjonen bak dem.

Det er ikke tvil om at for lovgiveren er det viktig å ha stor bredde i antall tiltak som kan brukes overfor de forskjellige der lovbrudd begås. Fordi folk er forskjellige, er man nødt til å ha bredde i straffesanksjonskjeden, hvis ikke kommer man til å bomme og i verste fall skape ny kriminalitet. Det er ikke målet. Målet er det motsatte, å sørge for at det ikke skjer igjen. I så måte har man fra 2014 etablert en ordning med bruk av elektronisk kontroll – landsdekkende. Man har allerede et program som brukes overfor folk som har rusproblemer, og som går inn og ut av norske fengsler, og man har det for promillekjøring – så bredden finnes utvilsomt allerede. Men som sagt, her ønsker et representantforslag å gå videre med to av de elementene.

Komiteens tilråding til vedtak I i innstillingen er at man i all hovedsak støtter det som er forslag 2 fra Arbeiderpartiet – i hvert fall slik jeg ser det. Når det gjelder det øvrige, jobber departementet med en utvidelse av elektronisk kontroll. Det var også et tema da denne komiteen for ikke så lenge siden behandlet Meld. St. 12 for 2014–2015, om soningskapasitet, der flere av partiene påpekte muligheten

for å se på en utvidelse av det. Det jobber departementet med, og det vil departementet komme tilbake til.

Jeg føler at forslagene fra Arbeiderpartiet er godt ivarettatt. Jeg regner med at Arbeiderpartiet selv vil begrunne hvorfor de mener det er behov for å ha dem i tillegg til det som allerede skjer, og anbefaler med dette komiteens innstilling.

Kari Henriksen (A) [11:46:59]: Arbeiderpartiet mener vi skal utvikle straffegjennomføringsformene i Norge kontinuerlig og ansvarlig. Derfor fremmer vi i dag et forslag som består av to deler: mer behandling til personer med samtidig kriminalitets- og rusproblematikk, og vi foreslår å utvide ordningen med elektronisk soning til å omfatte varetektssittere etter nøye vurdering.

Det skjer og har skjedd mye bra både i kriminalomsorgen og i tverrfaglig spesialisert behandling av rusavhengige. Vi har fått en egen legespesialitet, og vi har innført alternative straffegjennomføringsformer som ungdomsstraff, domstolsprogram for narkotikadømte og endringer i bøtesoningspraksis, som Arbeiderpartiet foreslo i 2013.

Personer med alvorlig og vedvarende rusmisbruk vil dra bedre nytte av annen hjelp enn fengsel når de tas for besittelse og bruk av små mengder narkotiske stoffer til eget bruk. De lever sine liv stort sett i mellomrommene, mellom alle tjenester, og mange har flere sykdommer – rusmisbruk og psykisk sykdom er hyppigst forekommende og opptrer samtidig. En slik runddans gir ikke lavere kriminalitet og mer trygghet, noe som er en viktig forventet effekt av straffen. Arbeiderpartiet har tidligere foreslått å ansette flere faggrupper i fengslene og ha en mer individuell og tilpasset rehabilitering. I tillegg har vi foreslått tiltak for å bedre kvinners soningsforhold. Dette har flertallet stemt ned.

Med vårt forslag i dag vil vi at de som tas for bruk og besittelse, gis mer behandling og tettere oppfølging i stedet for fengsel. Begge forslagene har bakgrunn i at Arbeiderpartiet vil at folk gjennom straffen skal bli i stand til å komme tilbake til samfunnet og bidra på lik linje med andre – uten kriminalitet.

Varetekt er en alvorlig inngripen som påfører spesielt pågrepne, men også pårørende, store belastninger. Selvdrap blant varetektssittere er høyere enn i fengsel, og et viktig tegn på alvorligheten i denne reaksjonsformen. Arbeiderpartiet ser likevel nødvendigheten av å sette folk i varetekt, men vi ønsker altså å tilpasse også denne soningsformen, sånn at vi forebygger og rehabiliterer bedre, samt at vi frigjør enkelte varetektsplasser, selv om det ikke blir det store antallet.

Til tross for at Høyre ikke er modent nok til i dag å vedta ny politikk, får vi legge til grunn at statsråd Høie får gjennomslag i sitt parti. Forhåpentligvis blir resultatet bare at det vil ta litt lengre tid. Etter at vi da har ventet litt på Høyre, når de har fått bestemt seg, regner jeg med at de følger Arbeiderpartiet, sånn at vi sammen kan drive kriminalpolitikken framover i en mer human retning.

Så bare noen kommentarer til saksordførers innlegg, som mener dette dekkes under romertallsvedtak I: Det er riktig at komiteen stort sett er enig i at en trenger å gjøre mer, men vi mener at vårt forslag er mer målrettet og mer spisset inn mot det som faktisk er realiteten ute blant disse gruppene i dag, og vi er redde for at det vil drukne i en mer helhetlig vurdering av hele soningsforløpet. Jeg tar opp

forslaget fra Arbeiderpartiet og forslaget vi står sammen med Senterpartiet om.

Presidenten: Representanten Kari Henriksen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Margunn Ebbesen (H) [11:50:57]: Det er gode forslag som er fremmet gjennom dette representantforslaget. Jeg ser fram til den videre oppfølgingen fra regjeringen om mulig utvidelse av ordningen med elektronisk soning.

Evalueringen av straffegjennomføring med elektronisk kontroll som er gjennomført, har påpekt en rekke positive funn. Det forventer jeg også kommer til uttrykk i en ny sak fra regjeringen rundt dette.

Når det gjelder straffeforfølgning av personer som er tatt av politiet for bruk og besittelse av narkotika, kan jeg signalisere at jeg og fraksjonen støtter fullt ut utspillet fra vår helseminister – dog da som utspill til Høyres programarbeid – at sånne lovbrudd i større grad må føre til hjelp fra det offentlige, og ikke straff. Straff og bøter mot narkotikabruk og -besittelse gjør ofte mer skade enn gagn på både samfunn og den enkelte.

Hovedmålet i narkotikapolitikken må være å begrense skadevirkningene av rusmisbruk på både samfunnet og den enkelte. Jeg er enig i at narkotikabruk først og fremst er et helseproblem, og det er med det utgangspunktet at problemene kan løses.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Sak nr. 14 [11:52:15]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i offentleglova (gjennomføring av endringsdirektivet til viderebruksdirektivet (Innst. 86 L (2016–2017), jf. Prop. 111 L (2015–2016))

Margunn Ebbesen (H) [11:52:46] (ordfører for saken):

Dette er en veldig grei sak.

Jeg må få takke komiteen for godt samarbeid i denne viktige saken.

Gjennom behandlingen av denne proposisjonen vedtar vi gjennomføring av endringsdirektivet til viderebruksdirektivet. Viderebruksdirektivet har som formål å legge til rette for at mest mulig offentlig informasjon blir gjort tilgjengelig for videre bruk.

Det er en enstemmig komité som støtter proposisjonen fra regjeringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Margunn Ebbesen på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Det votes over forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en erfaringsoppsamling av soningsforholdene og utfordringer ved sikkerhetsaspekter knyttet til innsatte dømt for ideologisk terrorisme, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte med resultater og forslag til egnede løsninger på disse utfordringene».

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 62 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.03.31)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–3, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 455 første ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a eller § 52 c første ledd bokstav a, reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd og fengselsstraff etter straffeloven § 39 annet ledd, treffes vedtak om fullbyrding av kriminalomsorgen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Kriminalomsorgens faglige og administrative ledelse*

Kriminalomsorgen består av myndighetsnivåene Kriminalomsorgsdirektoratet og lokalt nivå. Kriminalomsorgsdirektoratet har ansvaret for den faglige og administrative ledelsen av kriminalomsorgen. Direktøren for Kriminalomsorgsdirektoratet utnevnes av Kongen.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Myndighet til å treffe avgjørelser*

Avgjørelser etter denne loven treffes av lokalt nivå. I saker der domfelte er under 18 år, skal det sendes kopi av alle avgjørelser truffet av lokalt nivå til Kriminalomsorgsdirektoratet.

§ 7 bokstav g skal lyde:

g) *Kriminalomsorgsdirektoratet kan, selv om fristene i forvaltningsloven § 35 tredje ledd er overskredet, av eget tiltak omgjøre et vedtak som er fattet av underordnet instans til skade for domfelte eller innsatte hvis særlige grunner tilsier det.*

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Opplysningene skal gis uten ugrunnet opphold. *Kriminalomsorgsdirektoratet avgjør hvem som har myndighet til å innhente og motta opplysninger som er nevnt ovenfor.*

§ 37 femte ledd første til niende punktum skal lyde:

Dersom hel utelukkelse fra fellesskapet overstiger 14 dager, skal *kriminalomsorgen* ta stilling til om den innsatte fortsatt skal utelukkes. Dersom utelukkelsen samlet overstiger 42 dager, skal tiltaket meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet. Melding skal deretter gis til direktoratet med 14 dagers mellomrom. Utelukkelse etter første ledd bokstavene a til e kan bare strekke seg utover ett år dersom innsatte selv ønsker det. Beslutning om utelukkelse av person under 18 år skal omgående meldes til *Kriminalomsorgsdirektoratet*. Kriminalomsorgen skal fortløpende vurdere om det er grunnlag for å opprettholde tiltaket. Dersom utelukkelsen overstiger 3 dager, skal *kriminalomsorgen* beslutte om den innsatte fortsatt skal utelukkes og sende melding til *Kriminalomsorgsdirektoratet*. Dersom utelukkelsen overstiger 5 dager, skal det sendes ny melding til *Kriminalomsorgsdirektoratet*. Ny melding sendes deretter *Kriminalomsorgsdirektoratet* med 7 dagers mellomrom.

§ 37 femte ledd niende punktum vedtatt ved lov 20. januar 2012 nr. 6 og ikke satt i kraft blir ved ikrafttreddelsen nytt tiende punktum.

§ 37 sjette ledd første punktum skal lyde:

Dersom delvis utelukkelse fra fellesskapet overstiger 30 dager, skal tiltaket meldes til *Kriminalomsorgsdirektoratet*.

§ 37 åttende ledd tredje punktum skal lyde:

Kriminalomsorgen kan forlenge utelukkelsen med inntil 3 døgn dersom særlige grunner gjør det påkrevet.

§ 37 tiende ledd tredje til femte punktum skal lyde:

Beslutning om utelukkelse av person under 18 år skal omgående meldes til *Kriminalomsorgsdirektoratet*. Slik utelukkelse kan opprettholdes i inntil 2 døgn. Lokalt nivå kan forlenge utelukkelsen med inntil 2 døgn dersom særlige grunner gjør det påkrevet.

§ 38 fjerde og femte ledd skal lyde:

Bruk av sikkerhetsseng skal vurderes fortløpende, og kriminalomsorgen skal beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter hvert påløpt døgn. Tiltaket skal meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet når bruk av sikkerhetsseng overstiger 24 timer. For innsatte under 18 år skal bruk av sikkerhetsseng omgående meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet.

Bruk av sikkerhetscelle skal vurderes fortløpende, og kriminalomsorgen skal beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter hvert tredje påløpte døgn. Tiltaket skal meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet når bruk av sikkerhetscelle overstiger 3 døgn. For innsatte under 18 år skal bruk av sikkerhetscelle som overstiger 24 timer meldes til Kriminalomsorgsdirektoratet. Ved bruk av sikkerhetscelle overfor innsatte under 18 år skal kriminalomsorgen beslutte om tiltaket skal opprettholdes etter 24 timer.

§ 44 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingsamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan *kriminalomsorgen* bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen.

§ 44 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Dersom *kriminalomsorgen* bringer saken inn for tingretten etter annet ledd, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.»

Forslag nr. 3 lyder:

«I lov 20. juni 2014 nr. 49 om lov om konfliktrådsbehandling gjøres følgende endringer:

§ 31 tredje ledd skal lyde:

Hvis domfelte etter at ungdomskoordinatoren har holdt samtale som nevnt i første ledd eller fastsatt vilkår etter annet ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter annet ledd bokstav a til d, kan ungdomskoordinatoren, etter samtykke fra politiet og kriminalomsorgen, innkalle til et nytt ungdomsstormøte, eller overføre saken til *kriminalomsorgen* med innstilling om at saken bringes inn for retten med begjæring om at den betingede fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 c. Når ungdomskoordinatoren har overført saken til *kriminalomsorgen* med innstilling om å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 46 stemmer for og 55 stemmer mot forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet.

(Voteringsutskrift kl. 12.03.47)

Martin Henriksen (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Kristin Vinje (H) (fra salen): Jeg stemte også feil.

Tove Karoline Knutsen (A) (fra salen): Ved en inkurie trykket jeg på feil knapp. (Munterhet i salen)

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.04.26)

Presidenten: Det voteses så over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av kriminalomsorgen ut fra de mål som er beskrevet i proposisjonen og de alternative modeller for organisering som har vært drøftet, samt en trenivåmodell. Samarbeidende instanser, frivillige organisasjoner, ansatte- og brukerorganisasjoner bør involveres i evalueringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble enstemmig bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i straffegjennomføringsloven mv. (omorganisering av kriminalomsorgen m.m.)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 100 c tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 *sjette* ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 *femte* ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

II

I lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte gjøres følgende endringer:

§ 6 første punktum skal lyde:

Når departementet bestemmer at det skal skje fortsatt fullbyrding, anmodes *kriminalomsorgen* om å iverksette fullbyrding av resten av frihetsstraffen.

§ 7a skal lyde:

Ved anmodning fra fullbyrdingsstaten etter tilleggsprotokollen artikkel 3 fjerde ledd bokstav a *eller tilsvarende bestemmelser i andre internasjonale avtaler* gjelder prosedyrene for vurdering av utlevering eller overlevering tilsvarende.

III

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. gjøres følgende endringer:

§ 1 nytt annet ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om kriminalomsorgens virksomhet, organisering og gjennomføringen av fengselsstraff, forvaring, strafferettslige særreaksjoner, varetekt, samfunnsstraff og andre reaksjoner når det er særskilt bestemt i lov.

§ 9 skal lyde:

§ 9 Tilsynsråd

Tilsynsrådene skal føre tilsyn med fengsler og friomsorgskontor og med behandlingen av de domfelte og innsatte. Kriminalomsorgsdirektoratet beslutter den geografiske inndelingen av ansvarsområder for tilsynsrådene. Kongen gir i forskrift nærmere regler om tilsyn med fengsler og friomsorgskontor og med behandlingen av de domfelte og innsatte.

§ 16 a tredje ledd annet punktum skal lyde:

§ 53 første og tredje ledd, § 54 første ledd bokstav a til c og e, annet og tredje ledd, § 56 annet og tredje ledd og § 57 gjelder tilsvarende.

§ 16 a femte ledd første punktum skal lyde:

Ved gjentatte brudd på vilkår eller forutsetninger, eller dersom det er sannsynlig at botlagte har begått eller vil begå straffbar handling eller unndra seg gjennomføringen, gjelder bestemmelsene om tilbakeføring til fengsel i § 14 *sjuende* og *åttende* ledd.

§ 20 nytt annet ledd skal lyde:

Etter lovbestemte trekk kan arbeidslønnen kreves overført til kriminalomsorgen. Fengselet kan deretter trekke innsatte i arbeidslønnen for oppholdet ved frigang. Satser fastsettes av Kriminalomsorgsdirektoratet. Dersom

innsatte selv er ansvarlig for innkjøp og tilberedning av egen kost, skal det ikke trekkes for dette. Departementet kan gi forskrift om innsattes dekning av oppholdsutgifter under frigang, herunder hvilke kostnadselementer det kan trekkes for og beregningen av kostnadene. Departementet kan også gi forskrift om hvordan kriminalomsorgen og innsatte kan disponere resten av arbeidslønnen etter at oppholdsutgiftene er trukket.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 29 tredje ledd fjerde punktum oppheves.

§ 30 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

I avdeling med høyt sikkerhetsnivå kan innsatte unntaksvis og etter en individuell vurdering pålegges å føre korrespondanse på et språk de tilsatte behersker.

§ 42 første ledd tredje punktum skal lyde:

Domfelte som er dømt i utlandet til fengsel i mer enn 30 år, og som er overført til gjennomføring av straffen i Norge, kan løslates på prøve etter å ha vært fengslet i minst 20 år.

§ 58 annet ledd første punktum skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør *kriminalomsorgen* bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

§ 58 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Når *kriminalomsorgen* beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.

IV

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 38 skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av særvilkår for fullbyrdingsutsettelse. Kongen gir nærmere bestemmelser om narkotikaprogram med domstolskontroll, herunder hvem det skal gjelde for, innholdet i og gjennomføringen av det. Kriminalomsorgen har ansvaret for å følge opp domfelte som gjennomfører narkotikaprogram med domstolskontroll, som gjennomfører program mot ruspåvirket kjøring eller som er under 18 år og pålagt vilkår om avholdenhet etter § 37 bokstav d. Straffegjennomføringsloven § 56 gjelder tilsvarende ved vilkår om narkotikaprogram med domstolskontroll, vilkår om program mot ruspåvirket kjøring og vilkår om avholdenhet som nevnt i tredje punktum.

§ 45 nytt tredje ledd skal lyde:

Når det er fastsatt vilkår om at den prøveløslatte skal følges opp av kriminalomsorgen, kan tiltak etter straffegjennomføringsloven § 56 iverksettes.

Nåværende tredje til sjette ledd blir nye fjerde til sjuende ledd.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Presidenten: Det voteres først over III, § 1 nytt annet ledd, § 20 nytt annet ledd og § 30 tredje ledd nytt tredje punktum.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 60 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.05.06)

Presidenten: Det voteres så over III, § 29 tredje ledd fjerde punktum, § 58 annet ledd første punktum og § 58 tredje ledd tredje punktum.

Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.05.34)

Presidenten: Det voteres over resten av III, samt I–II og IV–V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

V o t e r i n g i s a k n r. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i rettshjelploven (justering av egenandel og retten til fri sakførsel)

I

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Ved fri sakførsel skal det betales en egenandel på 25 prosent av utgiftene, men ikke mer enn *åtte* ganger grunn delen.

§ 11 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1 i saker etter ekteskapsloven, skifteloven annen del, jf. kap. 4 eller barneloven kap. 5, 6, 7 og 8, herunder saker om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring.

§ 16 annet ledd første punktum skal lyde:

Søknad om fri sakførsel kan innvilges til den som har inntekt og formue under bestemte grenser fastsatt av departementet, i saker *etter barnelova kap. 5, 6, 7 og 8, herunder saker om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring, og i saker som nevnt i § 11 annet ledd nr. 3, 4 og 5.*

II

Loven gjelder fra 1. januar 2017.

Presidenten: Det voteres først over I, § 9 tredje ledd. Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 93 mot 4 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 12.06.22)

Presidenten: Det voteres over resten av I samt II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

V o t e r i n g i s a k n r. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i rettsgebyrloven (forskriftshjemmel for justering av rettsgebyret)

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd annet punktum skal lyde:

Rettsgebyret fastsettes av departementet i forskrift.

II

Loven gjelder fra 1. januar 2017.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i politiloven (midlertidig bevæpning)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 29 første ledd lyde:

Kongen fastsetter en alminnelig tjenesteinstruks for politiet. Departementet gir tjenestereglementer og særinstruks. *Dette kan omfatte instruks om bevæpning av polititjenestemenn i daglig tjeneste for et begrenset tidsrom når det anses nødvendig for å håndtere en alvorlig trusselsituasjon.* Politimesteren kan utstede utfyllende tjenesteregler når lokale forhold gjør dette påkrevd.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i bustadoppføringslova mv. (tidspunktet for garantistillelse)

I

I lov 13. juni 1997 nr. 43 om avtaler med forbruker om oppføring av ny bustad m.m. gjøres følgende endringer:

§ 12 nytt annet ledd skal lyde:

Entreprenøren skal stille garantien straks etter avtaleinngåinga. Er det i avtalen teke atterhald om opning av byggjelån, sal av eit bestemt tal bustader eller løyve om igangsetjing, er det likevel tilstrekkeleg at entreprenøren stiller garantien straks etter at atterhalda fell bort, men entreprenøren skal i alle høve stille garanti før byggjearbeidet tek til.

Nåværende annet til åttende ledd blir nye tredje til niende ledd.

Nytt niende ledd skal lyde:

I tilfelle der det skal stillast garanti etter fristen i andre ledd første punktum, har forbrukaren rett til å halde att alt vederlag fram til det er dokumentert at det ligg føre garanti i samsvar med paragrafen her. I tilfelle der det skal stillast garanti etter fristen i andre ledd andre punktum, og dette ikkje er gjort, kan forbrukaren gje entreprenøren eit skriftleg varsel med ein frist på minst ti virkedagar til å rette forholdet. Har entreprenøren heller ikkje innan denne fristen dokumentert at det er stilt garanti i samsvar med paragrafen her, har forbrukaren rett til å heve avtalen.

§ 47 tredje ledd annet punktum skal lyde:

§ 12 sjette og sjuande ledd gjeld tilsvarande.

II

I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 76 nytt annet ledd lyde:

Ein ektemakes eller sambuars rettar etter lova her kan berre avgrensast ved eit lovval etter konvensjon 19. november 1934 mellom Norge, Danmark, Finland, Island og Sverige om arv og dødsboskifte artikkel 3 dersom ektemaken eller sambuaren har fått kunnskap om dette før arvelataren døyde.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i domstoloven og straffeprosessloven (forhåndsinnkalling til forkynnelse av dom i straffesaker)

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 159 a nytt fjerde ledd skal lyde:

Er siktede forhåndsinnkalt til forkynnelse av dom etter reglene i § 159 b, forkynnes dommen til tid og sted fastsatt i forhåndsinnkallingen med mindre retten finner grunn til å bestemme noe annet.

§ 159 a nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

Ny § 159 b skal lyde:

I saker hvor det antas å være behov for det, kan påtalemyndigheten forut for hovedforhandling eller ankeforhandling fastsette tid og sted for forkynnelse av dom etter reglene i § 159 a annet eller tredje ledd. Siktede blir innkalt ved forkynnelse av forhåndsinnkalling som angir møtested, møtetidspunkt og formålet med innkallingen. Siktede plikter i så fall å møte til forkynnelsen. Straffeprosessloven §§ 86 tredje ledd, 88 og 89 gjelder tilsvarende.

I saker som skal behandles i hovedforhandling, forkynnes forhåndsinnkallingen sammen med tiltalebeslutningen og bevisoppgaven. Forkynnelse av innkalling til hovedforhandling etter straffeprosessloven § 275 fjerde ledd første punktum skal skje samtidig.

I saker som skal behandles i ankeforhandling, forkynnes forhåndsinnkallingen sammen med tiltalebeslutningen, bevisoppgaven, tidligere instansers dommer og påtalemyndighetens eventuelle anke eller motanke. Forkynnelse av innkalling til ankeforhandling skal skje samtidig hvis siktede skal innkalles til den etter reglene i straffeprosessloven kapittel 23.

Forkynnelse av forhåndsinnkalling kan skje sammen med forelegg som trer i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268.

Forhåndsinnkalling og dokumenter som nevnt i annet, tredje og fjerde ledd skal forkynnes personlig for siktede, og ellers etter reglene for stevnevitneforkynnelse så langt de passer. Siktede skal samtidig gjøres kjent med at han plikter å møte etter innkalling til hoved- eller ankeforhandling og forkynnelse av dom, og kan pågripes om han ikke møter. Siktede skal også opplyses om at saken vil kunne fremmes i hans fravær. I tillegg skal siktede opplyses om

regelen i straffeprosessloven § 310 annet ledd annet punktum om at ankefristen løper fra det varslede forkynnelses-tidspunktet, selv om siktede ikke møter. Det skal fremgå av bevitnelsen etter § 177 at opplysninger som nevnt er gitt.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 88 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom en siktet som er stevnet i samsvar med § 42 annet ledd eller domstoloven § 159 b, jf. domstoloven § 159 a annet eller tredje ledd, eller § 86 og § 87 første eller tredje ledd, uteblir fra rettsmøtet eller fra fremmøteforkynnelsen uten at det er opplyst at han har gyldig fravær, kan retten beslutte at han skal pågripes for straks å fremstilles eller for å holdes fengslet inntil han kan bli fremstilt.

§ 310 annet ledd annet punktum skal lyde:

Er siktede i medhold av § 42 annet ledd eller domstoloven § 159 b, jf. domstoloven § 159 a annet eller tredje ledd, pålagt å møte til forkynnelse, løper fristen fra det varslede forkynnelses-tidspunktet, selv om siktede ikke møter.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i finnmarksloven (sakskostnader for Utmarksdomstolen)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal § 43 første til fjerde ledd lyde:

Staten dekker utgiftene til utmarksdomstolens egen virksomhet.

Staten dekker partenes nødvendige kostnader i saken i tilfeller der Finnmarkseiendommen har motsatt seg en

konklusjon fra Finnmarkskommisjonen om at en privat part har rettigheter til grunnen, og den private part reiser sak mot Finnmarkseiendommen. For øvrig dekker staten den private parts nødvendige kostnader dersom Finnmarkseiendommen reiser sak, og Finnmarkseiendommens nødvendige kostnader dersom den private part reiser sak.

I tilfeller der Finnmarkskommisjonen ikke har funnet at en privat part har rettigheter til grunnen, og den private part vil reise sak mot Finnmarkseiendommen, kan Utmarksdomstolen bestemme at staten skal dekke den private parts nødvendige kostnader. Det skal gis kostnadsdekning dersom det er grunn til å tro at søksmålet kan føre frem. Videre kan det gis kostnadsdekning dersom sakens betydning for parten, sakens betydning utenfor den foreliggende sak eller andre hensyn tilsier det. Utmarksdomstolen kan både før stevning er inngitt og i løpet av saksforberedelsen treffe avgjørelse om at staten skal dekke kostnadene. Staten dekker partens nødvendige kostnader ved å fremme krav om kostnadsdekning.

I tilfeller der staten dekker den private parts kostnader, dekker staten også den private parts eventuelle kostnadsansvar overfor Finnmarkseiendommen med mindre sjette ledd annet eller tredje punktum kommer til anvendelse.

Nåværende andre, tredje og fjerde ledd blir nye femte, sjette og syvende ledd.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Loven får bare anvendelse for søksmål som reises etter 8. desember 2015, for så vidt gjelder utgifter pådratt etter lovens ikrafttredelse.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Iselin Nybø (V) (fra salen): Venstre er også imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 48 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.08.59)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil stemme imot.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 55 mot 47 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 12.09.24)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten det satt fram ett forslag, fra Iselin Nybø på vegne av Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa leggje fram forslag om at dokument knytt til utøving av kongehuset sine offisielle oppgaver vert underlagt reglane i offentleglova.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 10 stemmer for og 91 stemmer mot forslaget fra Venstre.
(Voteringsutskrift kl. 12.10.00)

Hårek Elvenes (H) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Representanten Hårek Elvenes skulle egentlig ha stemt mot, men stemte for. Da er det rettet opp. Det blir 92 stemmer mot og 9 stemmer for forslaget, og forslaget fra Venstre er dermed ikke bifalt.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:78 S (2015–2016) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Sveinung Rotevatn, Iselin Nybø og Ola Elvestuen om innsynsrett i kongehuset – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i straffeloven 2005 § 184 a.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:88 L (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Vegar Solhjell, Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Snorre Serigstad Valen om opphevelse av straffeloven § 184 bokstav a vedrørende krenkelser av representanter for andre stater – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet fremme forslag til mandat og sammensetning for en kommisjon som skal utrede personvernets sårbarhet i justissektoren i en digital tidsalder, der kommisjonen ser helhetlig på behovet for, og effekten av, hjemler og tiltak som allerede er gjennomført, vurderer viktige prinsipper for personvern i justissektoren, og fremmer forslag til hvordan borgernes personvern kan styrkes i lys av de lovendringer som er innført de siste årene for å motarbeide terrorisme og annen kriminalitet.»

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 86 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.11.58)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :**I**

Stortinget ber regjeringen vurdere om dagens personopplysningslov er tilstrekkelig til å ivareta personvern på en best mulig måte, inkludert barn og unges personvern.

Presidenten: Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:94 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Iselin Nybø om å opprette en personvernkommisjon for justissektoren – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten ble det satt fram i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hadia Tajik på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 2 og 3, fra Jenny Klinge på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Iselin Nybø på vegne av Venstre

Det votes først over forslag nr. 4, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om forbud mot kameraovervåking i undervisningstiden på skoler og i barnehager.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.13.48)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide internkontrollrutiner spesielt tilpasset skoler og barnehager, slik at de lettere kan oppfylle personopplysningsloven og forskriftens plikter.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 63 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.14.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Justis- og beredskapsdepartementet sender ut et rundskriv som innskjerper praksis med kameraovervåking ved skole- ne i tråd med Datatilsynets vurderinger.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget. Venstre har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.14.26)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en personvernkommisjon for barn og unge.»

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 87 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.14.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en vurdering av, og å komme tilbake med forslag om, regulering av muligheten til å publisere barns helseopplysninger i sosiale medier, når delingen ikke skjer på bakgrunn av journalistiske formål.»

Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 55 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.15.06)

Komiteen hadde innstilt til komiteen å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:113 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om personvern for barn og ungdom – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Iselin Nybø på vegne av Venstre
- forslagene nr. 3 og 4, fra Rasmus Hansson på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslagene nr. 3 og 4.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en kraftig opptrapping av inntektsgrensen for fri rettshjelp i statsbudsjettet for 2018.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at innteks- og formuesgrensene for rettshjelp justeres årlig i takt med folketrygdens grunnbeløp (G), for å sikre at betalings- evne ikke avgjør den enkeltes rettssikkerhet.»

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 97 mot 5 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.15.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak der ordningen for fri rettshjelp gjennomgås, og der det vurderes å utvide denne til også å omfatte flere områder som straffegjennomføringsrett, utlendingsrett, arbeidsrett og husleierett, eller om den bør endres på andre måter for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget. Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 61 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.16.11)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en nærmere utredning av hvordan førstelinjetjenesten for fri rettshjelp skal organiseres.»

Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget. Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 60 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.16.30)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen fri rettshjelp for å se om den bør utvides til flere områder, eller endres på andre måter, for å sikre at den blir mest mulig rettferdig, målrettet og effektiv.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:97 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Aina Bastholm om å styrke ordningen med fri rettshjelp – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Kari Henriksen på vegne av Arbeiderpartiet

Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak der man har vurdert endringer i straffelovgivningen for personer som tas av politiet for bruk og besittelse av narkotika, i retning av mer behandling, tett oppfølging og mindre bruk av fengsel.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 65 mot 37 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.27)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget der grunnlaget for bruk av EK utvides, slik at flere kan komme inn under ordningen, og at EK kan benyttes som varetektssurrogat.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget på egnet måte med en vurdering av det samlede straffereaksjons- og behandlingstilbudet for tunge narkotikamisbrukere, og om innretningen av disse bør endres.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:109 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hadia Tajik, Jorodd Asphjell, Knut Storberget, Ruth Grung, Lise Wiik og Kari Henriksen om endring i straffeprosessloven om bruk av elektronisk soning – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

lov

om endringer i offentliglova (gjennomføring av endringsdirektivet til viderebruksdirektivet)

I

I lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd blir det gjort følgende endringer:

§ 2 sjette ledd skal lyde:

Føresegnene i § 6, § 7 andre ledd, § 8 tredje ledd andre punktum og fjerde og femte ledd og § 30 første ledd tredje punktum og andre ledd gjeld uavhengig av føresegnene i paragrafen her for alle verksemder som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF *som endra ved direktiv 2013/37/EU*) om vidarebruk av informasjon frå offentlig sektor.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Dersom ikkje anna blir fastsett av Kongen i forskrift, gjeld føresegnene i paragrafen her berre for verksemder som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF *som endra ved direktiv 2013/37/EU*) om vidarebruk av informasjon frå offentlig sektor.

§ 7 andre ledd skal lyde:

I verksemder som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF *som endra ved direktiv 2013/37/EU*) om vidarebruk av informasjon frå offentlig sektor, skal eventuelle standardlisensar om bruk av offentlig informasjon vere tilgjengelege i digitalt format, og dei må kunne behandlast elektronisk. Kongen kan i forskrift fastsetje at det same skal gjelde for verksemder som ikkje er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF *som endra ved direktiv 2013/37/EU*) om vidarebruk av informasjon frå offentlig sektor.

§ 8 fjerde til sjette ledd skal lyde:

For verksemder som fell utanfor lova her, men som er omfatta av anna lovgiving som gir ålmenta innsyn i offentlig

leg verksemd, eller av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF som endra ved direktiv 2013/37/EU) om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor, må dei samla inntektene ved informasjonsutlevering ikkje overstige dei faktiske kostnadene ved reproduksjon og formidling av informasjonen, med tillegg av ei rimeleg avkastning av investeringane.

Verksemdar som til vanleg krev betaling for informasjon, skal på førehand offentleggjere gjeldande vilkår og faktisk betalingssum, medrekna utrekningsgrunnlaget for betalinga. Slik informasjon skal gjerast tilgjengeleg elektronisk dersom det er mogleg.

Dersom ikkje anna blir fastsett av Kongen i forskrift, gjeld føresegnene i tredje ledd andre punktum og i fjerde og femte ledd berre for verksemdar som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF som endra ved direktiv 2013/37/EU) om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor.

§ 30 skal lyde:

§ 30 Korleis organet skal gi innsyn og gjere dokument tilgjengeleg

Organet fastset ut frå omsynet til forsvarleg saksbehandling korleis eit dokument skal gjerast kjent. Det kan krevjast papirkopi eller elektronisk kopi av dokumentet. Hos verksemdar som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF som endra ved direktiv 2013/37/EU) om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor, og hos andre verksemdar der det er fastsett av Kongen i forskrift, gjeld retten til kopi alle eksisterande format og språkversjonar. Retten til kopi gjeld ikkje format eller versjonar av eit dokument som er allment tilgjengeleg. Kongen kan gi forskrift om at retten til elektronisk kopi ikkje skal gjelde for dokument som ein tredjeperson har immaterielle rettar til, og for dokument der det er påkravd av arkivtekniske omsyn.

Når verksemdar som er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF som endra ved direktiv 2013/37/EU) om vidarebruk av informasjon frå offentleg sektor, gir innsyn i informasjon som det knyter seg immaterielle rettar til, skal organet, dersom det har kjennskap til det, opplyse om kven som er innehavar av rettane, eller kva for lisenshavar organet har fått informasjonen frå. Det-

te gjeld likevel ikkje når det er klart unødvendig å gi slike opplysningar. Kongen kan fastsetje i forskrift at føresegnene i leddet her også skal gjelde for verksemdar som ikkje er omfatta av EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5k (direktiv 2003/98/EF, som endra gjennom direktiv 2013/37/EU).

Dersom verksemdar som nemnde i andre ledd gjer dokument med tilhøyrande metadata allment tilgjengeleg, skal tilgjengeleggjinga skje i alle eksisterande format og språkversjonar; så langt slik tilgjengeleggjing er i samsvar med lova her og tilhøyrande forskrift. Plikta omfattar maskinleselege format. Plikta etter første punktum omfattar ikkje format som berre blir brukte til lagring eller annan intern bruk, eller som elles er ueigna for tilgjengeleggjing.

II

Lova tek til å gjelde 1. juli 2016 eller frå den tida Kongen fastset.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 15 [12:18:45]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.19.